

interkom

ČS FANDOM

informační
servis
fandomu
9/2010

NEHVĚZDNÝ NEBULVÁR čili Jak jsme si to užili

Na Parcon se těším vždycky. Abych pravdu řekla, já se těším na každý con, na který jedu, a považuju si úsilí pořadatelů. Ať už se jim zadaří víc nebo míň.

Ráda se uvelebím někde mírně mimo a pozoruju cvrkot. Li-di o sobě hodně prozradí, aniž by otevřeli pusy. Je to zajímavé a jak říkám – má to Pán Bůh na tom světě divnou čeládku. Ono stačí se přiblížit k místu konání conu a člověk už ví, že je na správném místě – mezi svými.

Neměla bych kritizovat, co jsem sama nezkusila – a přece si troufnu. Uspořádat Parcon v Těšíně a dokonce jako součást jiných conů – byl to ten nejlepší nápad? Od toho, aby to posoudili, jsou tady jiní a jistě mají hlavy mnohem moudřejší, než je ta moje. Z pohledu prostého účastníka bych si dovolila poznamenat, že každá akce, tedy i con, bývá pořádána hlavně s ohledem na návštěvníky. Vybrat pro Parcon polský Těšín mi přišlo stejně nepraktické jako uspořádat plaveckou soutěž přesně na polárním kruhu a v nekrytém bazénu.

Stěžejní problém netřeba hledat v klimatických podmínkách. Podstatná je poloha. Kolik českých milovníků SF je schopno se vydat až k polským sousedům? Moc asi ne. Jsou tady náklady na cestu, čas a další hlediska. Když to máte přes celou republiku, tak si zatraceně rozmyslete, jestli si vyrazíte do světa a zrovna na konci prázdnin, když je situace na silnicích spíš zoufalá než nadějná.

Ještě že nebylo vedro. My uvízli ještě před barrandovským mostem. Kdesi vpředu se řidiči dodávky zadařilo stejně jako řidiči kamionu, ti dva se střetli a už se čekalo. Když jsme se dost narozčílovali, navzdychali apod., dala se kolona do pohybu. Já

trvala na tom, že po D1 ne. Asi zafungovalo podvědomí. Nic platno, jelo se po D1. Na tom, že zmeškáme začátek a taky přijdeme o Nohavicu, tohle rozhodnutí nemohlo nic změnit. Šance by byla snad jen tehdy, pokud by nám ministr John půjčil svůj vrtulník.

Vážení, před lety jsme omylem vnikli na příjezdovou cestu k tankodromu, kde trénovalo sovětské vojsko. Ta cesta byla lepší než D1! Prodrncali jsme se až k Brnu, kde se měl horor změnit na cosi snesitelného. Nestalo se to. Vlákno na žárovice v předním světle to vzdalo mnohem dřív. Moje páteř taky. Okýnkem spuljezdce jsem sledovala poskakující kola vozů a připadala si jako návštěvník z opačného konce vesmíru. Nechápala jsem.

Do Těšína jsem dorazila coby naříkající skrčenec, odkázaný na tofyrklacky. A to jsem zrovna prodělala rehabilitační kúru a před tímhle šíleným cestovním aktem jsem sama sebe chválila a už jsem i zvládala urazit dost dlouhý úsek jenom po svých. V pátek musel Tricon počkat, celý den jsem věnovala alespoň částečnému vzpamatování se. Ubytování tomu napomohlo. Z nabídky jsme zvolili tichou kolej. Vyšlo na nás třetí patro. Vzhledem k tomu, že tak dvě patra to bylo, než člověk vůbec vyšplhal do recepce, nepříjde nikomu divně, že k našemu pokoji vedlo šedesát schodů. To je třetí patro na polský způsob. Ale nestěžuju si – uniformované dámy byly milé, dokonce nám i vodu na kafe ohřály. Taky mě příjemně naladila čistota, která nás obklopila. Povlečení, nažehlené jako od babičky – to člověk až žasne. Dávám pět hvězdiček. Když k tomu

Pokračování na straně 7

OBSAH

Nehvězdný nebulvár	1	Časem s vědou	18
Čtenářův průvodce po Interkomu	2	Bezpečnost především aneb	
Vítězové Ceny Karla Čapka	2	Jak se žije s ochran(k)ou	20
Hvězdný bulvár	3	Život s vetřelcem aneb Průvodce	
Jak jsem k SF přišel	8	rodičovstvím pro sciřisty	21
Nesamozřejmá samozřejmost vítězství	9	DOGMA	23
Jan Poláček: SPĚŠNÝ VLAK CH.24.12.	10	Podzimní porada	24
Ida Sebastiani – Minutové povídky	12	Literární soutěž ZLATÁ ZEBRA	24
Daemonica - Hovězí v žaludku	13	O stříbřitělesklý halmochron	24
Kolaps		Kvark jako příloha:	
(Proč společnosti zanikají a přežívají)	14	Proměny autorského projevu	
Smrt ve středu	16	v Arkadském cyklu Ondřeje Neffa	

Čtenářův průvodce po Interkomu

K obsahu tohoto čísla

Obvykle v prvním čísle po Parconu nacházíte podrobné výsledky CKČ, je s tím ale tolik práce, že jsem si udělil odklad, a přinášíme (na této straně níže) pouze výsledky CKČ, v příštím IK snad už bude tabulka s body všech účastníků.

Úspěch Láskyplných povídek naší příspěvatelky Daniely „BB“ Kovářové oživil zájem i o její první knihu **Minutové povídky**, nebudeme vyčínat z davu a přizpůsobíme se trendu recenzí Jany Dvořáčkové. :-)

Hodně prostoru (a nejen v tomto čísle) věnujeme literární události roku, vydání knihy Jana Poláčka **Spěšný vlak Ch.24.12**. Můžete si přečíst autorovu vzpomínku Jak k SF přišel, recenzi Borise Hokra a pro ty, co se nedostali na křest knihy v Českém Těšíně, přinášíme i můj tamější proslav.

Samozřejmě v čísle najdete i pravidelné Kalendárium, nášup za červenec a srpen, recenze Jarka Kopečka a Život s vetřelcem aneb Průvodce rodičovstvím pro scifisty se propracoval až ke dni D, pardon P.

Zdeněk Rampas

Vítězové Ceny Karla Čapka

Na Parconu 2010 byly vyhlášeny výsledky Ceny Karla Čapka. V jednotlivých kategoriích se na předních pozicích umístily následující práce:

Mikropovídka

1. Pavel Obluk: Vstaň a chod'! – udělena cena Pulec
2. Daniel Kubec: Vykostřovačka
3. Tereza Kovanicová: Velká loupež

Krátká povídka

1. Ivan Mls: Velmi úspěšná expedice – udělena cena Pulec
2. Jan Jirků: Osvobození
3. Jana Rečková: Maximálně 80% duše
4. Martin Koutný: Kosení fialové trávy
5. Zuska Stožická: Záblesk chuti nektarínok, vůňa fraktálových papradí

Povídka

1. Aleš Pitzmos: Singularita – udělena cena Pulec
2. Daniel Tučka: Homo singularis
3. Vladimír Němec: Nejmocnější z Nejmocnějších
4. Denis Bím: Strašiak
5. Irena Hrubá: Tušení

Novela

1. Miroslava Dvořáková: Kazisvět – udělena cena Mlok

Se všemi uvedenými pracemi se můžete seznámit ve sborníku Mlok 2010, s dalšími pak ve výběru Kočas 2010.

Kromě vyhlášení CKČ byly na Parconu předány i ceny Československého fandumu. **Mloka** za zásluhy získal **Pavel Mikuláščík**, cenu **Ludvík** si odnesl **Petr Čáp** (známý fanům jako **Hadati**) za vedení Klubu Terryho Pratchetta. Mimo to byla **Evě Kováčové** udělena mimořádná **Cena Československého fandumu in memoriam**.

Parcon se letos konal v rámci Euroconu, proto byly na slavnostním večeru vyhlášeny také ceny European Science Fiction Society. Z českých a slovenských osobností byla nejlepším výtvarníkem zvolena **Martina Pilcerová**, nejlepším propagátorem **Róbert Žitňan**, ceny Encouragement Awards dostali za Českou republiku **Blanka Jiruško-vá** za trilologii **Kočíci noci** a za Slovensko výtvarník **Michal Ivan**.

Jiřina Vorlová

interkom

INFORMAČNÍ SERVIS ČESKOSLOVENSKEHO FANDOMU

číslo 9/2010 (263)

Adresa redakce:

INTERKOM

Letecká 6, 161 00 Praha 6, ČR

tel. + fax:

v prac. době +420 224 239 645

tel., fax: +420 233 313 093

e-mail: ram@apro.cz

<http://interkom.vecnost.cz>

<http://interkom.scifi.cz>

Šéfredaktor:

Zdeněk Rampas, MCL

Grafická redaktorka:

Kristýna Benediktová

Redakční kruh:

Richard Klíčník a Michaela

Autoři tohoto čísla:

Filip Appl, Libuše Čermáková,
Jana Dvořáčková, Filip Gotfríd,
František Houdek, Jarda Houdek,
Boris Hokr, Petr Kaufner,
Jarek Kopeček, Daniela Kovářová,
Michelle, Jan Poláček,
Zdeněk Rampas, Pavel „Doktor“
Štarha, Jiřina Vorlová

Sponzoři tohoto čísla

Jiří Doležal,
Daniela Kovářová

Vychází nepravidelně.

Uzávěrka tohoto čísla
byla dne 29. 9. 2010

ISSN 1212-9089

Všechny články a recenze

© INTERKOM

Hvězdný bulvár

Odposlechnuto – verš pro dnešní den

Českých SF povídek nepřátel líft:

Regis, plíseň a fanové uhravití

Karel Havlíček Kosmický

Vysvětlivky: ● Praha (nepodepsané ZR), ■ jinde

● **22. července** u Kruhu, čekám na Pagiho, abychom uspokojili berňák ohledně pohledávek za 2008. Nakonec se ukázalo (mně, Pagimu to asi bylo jasné od počátku), že Fandom má vše zapláceno, pouze to neohlásil na správném formuláři.

● **23. července** klímovský večírek, devátý toho roku v Malešicích, sešlo se nás šťastných patnáct (+2 děti). Hostem večera byla Alena, na Nyxu jako Betcho, je z Brna a žije se psaním scénářů pro Novu. Po čase se ale objevil Viktor Janiš i s Haničkou (a před dovolenou se zastavila Jolana s Honzou), takže na Aleninu docela zajímavou profesi prakticky nepřišla řeč. Jinak jsme si užili tradiční pohody, až mě to přivedlo k parafrázi klasika: *u Klímu by chtěl být každý*, to když se Honza Tichý (momentálně bez zaměstnání) přihlásil, že by zde chtěl být domácím povalečem (je tu rychlé připojení a dobré jídlo), a mně to připomnělo Ederu, která by v příští inraknaci chtěla být babičkou u Klímu, potažmo Betcho, která zase naznačila, že by ráda dělala Vilmě hospodyně; ten dům a rodina má zdá se velkou přitažlivost.

● **26. července**, Filipovi je zima (je jen 26 nad nulou), tak redakční zahrádku odkládáme na jindy a já se zastavuji v Čáslavské (tam má Filip pro něj příjemných 30 stupňů, ale nikdo a nic se tam horkem nerozkládá v důsledku nepřítomnosti kyslíku). Kupuji si Kudláčovu *Literaturu přes palubu*, Filip mi předal knihy z Laseru, které šťastně doputovaly přes Seqoy, a jednu si dočíst Pamuka: *Bílou pevnost*, abych se zase mohl věnovat SF (od Laseru, na Wrighta se těším).

● **27. července** jsem cestou do práce (a k oční) potkal našeho čtenáře Zdeňka Žáka, předal jsem mu IK a probírali jsme cestu na Tatracon a smutné události u Butorových v SNV.

● **29. července** u Kruhu dávám Filipovu hádanku, pak se mi mailem s řešením ozvali Vlád'a Němec a Honza Kovanic.

Patrick Zandl mi poslal dokončenou verzi románu *Příběh strýčka Martina*, před více než rokem zveřejňoval jeho první část po kapitolách na internetu. Kvůli problémům s očima jsem se k textu dostal až teď. Bude na tom ještě dost práce.

Čtyři hodiny na Advíku

● **31. července** odpoledne vyrážím na Advík, samozřejmě jsem už v autobuse nevěděl, tedy zapomněl, zda vystoupit na Chodově či Opatově, ale nějak jsem to zvládnul a pak už stačilo jen nalézt první profesionální, profesionálně přidělanou šipku a po několika stech krocích jsem byl u prezence. Tam o mně sice nic nevěděli, ale přivolaný vrchní org Michal Bezvoda mi přidě-

lil VIP vstupenku a já mohl začít poznávat taje japanofilského podsvětí.

Po chvíli dorazil ještě Jan Havliš, který měl od jedné přednášky o konstruovaných jazycích v anglické sekci. Iniciativně jsme tuto začali hned hledat, a když nám to moc nešlo, obrátil jsem se na zjevně vytíženého Hadatiho. Když nevěděl, omluvil jsem se mu, že má jistě dost jiné práce a že se zeptáme na informačním stánku. To jsem já, dozvěděli jsme se od něho :-)

Nakonec jsme to našli sami, stačilo se nenechat zmást barvami na programu a barvami na schématických pláncích ZŠ Mikulova. Pak jsem anglicky absolvoval přednášku, jejíž kostur jsem naštěstí znal již z Interkomu, posluchači, o nichž se nakonec ukázalo, že jsou všichni českymluvící, prokázali pozoruhodnou disciplinovanost, když všechny doplňující otázky kladli anglicky a v témže jazyce se jim dostávalo i odpovědi.

Následoval program o tvůrčím psaní tuším od pořadatele Storyconu Jana „Storyteller“ Dvořáka. Protože píšou netvůrce,

vyrazil jsem na další obhlídku, na nádvoří jsem našel stánky s občerstvením, kde jsem si dal něco, co z dálky vypadalo jako krysa na klacku, z blízka však jako výborný špíz na krátké japonské jídelní hůlce. Při další obhlídce jsem narazil i na Helenku Šebestovou, která na chvilku opustila kuchyni, kde ty krysy připravovala. Helen sem zatáhl Lucas, který se staral o část

zásobování (pořadatelé Advíku dokážou rozpoznat a využít talent, když ho vidí a hlavně nepustí ho k ničemu jinému), a byla zde již několikátý den a stále se jí to líbilo. Od ní mám několik pochvalných postřehů k tanečním vystoupením a maskám, které jsem neviděl, dám na její neokoralou duši, já se obávám, že bych se asi nudil či prostě usnul. Pak jsem ještě s Regisem probral pár jeho povídek a slíbil mu k nim něco napsat, snad na to do Vánoc najdu čas. Zastavil jsem se u knižního stánku a antikvariátu u Valerie S, popovídal s Bí a bylo na čase se vydat na druhý (domovský) konec Prahy.

● **2. srpna: Takové normální pondělí**, přijdu do rachoty, že si udělám něco dopředu či do zásoby (na konci týdne si беру dovolenou), a ve zbylém čase dokončím IK 7-8, když tu mail od Pavla Poláčka, že mohu poslat další předlohy plakátů z SF akcí, by jimi vyzdobili prostory Triconu/Parconu. Prohledávám disk a do toho mail z daleké Koreje, že se vyskytla možnost vydat tam sbírku české SF, naštěstí chybí údaj, zda to vyjde anglicky nebo v korejštině, a tak odpovídám jen zpřesňujícím dotazem (odložený problém, poloviční problém), nicméně i to trvá dost dlouho na to, aby stihl dorazit mail od Pavla Březiny, ve kterém potřebuje nějaké údaje o SF ilustrátorech. Už jen na vědomí беру pravidelnou zprávu Pavla Mikuláščíka o sledovanosti stránek ČS fandomu. Aby toho nebylo málo, někdo mě asi prásknul Motýlovi z Týdne a mám odpovědět na jakousi anketu o minulých představách budoucnosti.

Ajaj, Pavel Poláček má asi plnou schránku, abych vše znovu poslal přes úschovnu, vyjde vůbec ten Interkom do Parco- nu? Alespoň že Filip slibuje Dogma ještě dnes a Jarda Houdek poslal recenzi :-)

Večer v RUR povídáme o Advíku a vyšla nová lkarie.

● **6. srpna:** Náš nový seriál v ohrožení, zrovna došel mail: Vražda! Právě se na mě z knihovny sesypala Tolkienova trilogie o Prstenu! Čím to asi bude??

Míša Talašová

● **9. srpna** něco na mě leze, jsem nějak znaven, a tak se z RUR brzy vytrácím a užívám si četby Jantarových očí. To je skutečně promyšlené dílo s plány v plánech plánů. Duna je proti tomu dětské rozpočítávkou.

● **12. srpna** slavíme u Kruhu narozeniny Vlada Srponě, chtěl jsem tu distribuovat IK, leč Pavel Březina ani Vlád'a Němec nedorazili. Pagi mě neupozornil, že jede na Pivocon, takže jsem IK neposlal ani do Plzně. Po čase jsem tu ale narazil na Honzu Kotouče, se kterým mě Vlado vyfotil.

● **13. srpna** mi píše Mirek Dvořák, že dotiskl letošního Mloka. Pak dorazila sms, že Ricarderon a Franta Novotný obepluli jih Itálie a vracejí se domů.

Pavel Poláček mi napsal, že se někdo z Ostravy zastaví pro exponáty výstavy ke třiceti roků CKČ, a tak jsem musel začít hledat, otvírat a vůbec. Ajaj, nemohu najít Kočas olomoucký se saudko-obálkou podle Noci dravců. :-)

Honza Vaněk jr. mě upozorňuje na rozhovor s Bruce Sterlingem v Hospodářských novinách (hn.ihned.cz/c1-45624040-internet-je-nevyrovnan-petadvacetilet-holka) a Jarda Olša jr. na článek Františky Vrbenské *Fantastická literatura jako zrcadlo mezinárodních vztahů* (www.iir.cz/upload/MP/2010/Aktualni%20clanek/Vybрана_Vrbenska.pdf) v časopise Mezinárodní politika, kde je i interview s Jardou Veisem.

Bruce Sterling mimo jiné napsal:

Nechci vám samozřejmě lacině pochlebovat, takže nebudu tvrdit, že česká sci-fi je v tomhle oboru absolutní špičkou. Nemí. Ale je na velmi vysoké úrovni. Třeba Eva Hauserová byla skvělá vědecko-fantastická autorka. Nemám právo nikoho soudit, ale podle mého je škoda, že se posléze vrhla na feminismus. Její sci-fi knihy byly velice dobré, pro mě osobně je to zakladatelka biopunku, jakési specificky české reakce na cyberpunk. A neméně dobrá autorka je i Vilma Kadlečková-Klímová. Za zmínku samozřejmě stojí i její manžel Martin Klíma, spisovatel a vydavatel sci-fi literatury. Nemám o české sci-fi scéně žádný ucelený přehled, ale na základě svých kusých informací bych řekl, že se u vás tomuhle žánru dost daří. Tomu se ovšem nelze divit, když u vás má tenhle literární žánr tak dlouhou tradici. Pro mě osobně začíná už někde u Franze Kafky a pokračuje přes Karla Čapka a Václava Havla až k zmiňované Evě Hauserové a Vilmě Kadlečkové-Klímové.

Zjevně nesleduje českou SF průběžně, ale je vidět, že má dobrou paměť a večírky na Ruské před patnácti roky se mu vryly. Jarda Olša jr. to v mailu komentoval příhodou:

Já měl podobný zážitek se Sterlingem na Novém Zélandu. Byl jsem tam s Havlem a šel do obchodáku, kde prodávali ča-

sopisy. A tam byl měsíčník Wired, tak ho otevřu, a tam byl článek o Sterlingově cestě do Prahy... Včetně odstavce o mně... To dost rozhodí, když to najdeš náhodou ve Wellingtonu.

Waspish garden party zakončená krupobitím

● **15. srpna** od rána balím výstavu pro Parcon, roky jsem to všem pořadatelům Parconu nabízel, ale nikdy jsem neuspěl, buď vědí, že nacytají dost hejlů i bez této náročné a pracné investice, nebo jako v případě Lucasovy organizace conu jsem byl nakonec sám rád, že jsem jim to nemusel svěřovat.

Až konečně Ostraváci, kteří už nepořádali velký con tak dávno, že netuší, že to nikoho z hopkačů před počítačem nebude zajímat, projevíli zájem. A to byla přesně ta chvíle, kdy je na místě zalkat ono „Přišla bída na kozáka“. Od doby, kdy jsem musel materiály přestěhovat do (pro

ZR a Jan „Johnak“ Kotouč (foto Vlado Srpoň)

ten účel rekonstruovaného a odvlhčeného) sklepa, mi každé hledání čehokoli způsobuje značnou újmu na těle i duši. Nakonec jsem ale našel víc, než jsem čekal. Už jsem za to čtvrtstoletí stačil zapomenout, že Teodor Rotrekl blahé paměti navrhl pro Parcony 85-87 celou korporátní identitu, něco, co by dnes stálo těžké statistice, logo, obálku, dopisní papír, pamětní list, desky, razítko. A to vše bez počítače, takže se dochovaly i návrhy na pauzáku a dokonce kovolisty, ze kterých se tisklo.

Následkem mých hledačsko-balicích aktivit zůstala veškerá práce s večírkem na Míše. Naštěstí všichni donesli vlastní pochutiny, Sanča dokonce nasbírala cestou žampióny, a tak ani nechyběly saláty, které tradičně míchám já.

Dokonce jsem se ani nemusel přiblížit ke grílu, Míša a Sanča nadělaly dostatek stejků, klobásek a žampiónů, a jen jsem sledoval mobil, zda se nepřihlásí ostravská autodoprava.

Mezitím jsme s Vilmou probrali další díl jejího velerománu Jantarové oči, Honza Vaněk jr., pomocí svého chytrého mobilu zkomparoval podstatnou část Zakariova Postamerického světa s originálem a zdá se, že Stanislav Tumis může být dobrý politolog, ale jako překladatel je to bída. Ostatní se bavili jak uměli, Bidlo mlel, Jelena poslouchala, takže se to nějak vyvažovalo. Takový malý odpolední dýchánek; bez Evy Hauserové, která to nestihla, nás bylo právě 8.

Hovor často zpestřovaly mimořádně drzé vosy, které jsme neekologicky zabíjeli (pokud se tedy nechaly). Zjistili jsme také, že doslazování Bidlova burgundského vína rybízovou šťávou je docela dobrý nápad, nezbylo ani jedno.

Po deváté se zhoršilo počasí a do aut se pak již muselo metodou zrychleného přesunu. Pak došel dotaz od nepřítomné Mileny a hromadná sdělovadla začala informovat o pražské ledové apokalypse. Zasedli jsme tedy s Michaelou k PC a začali zjišťovat osudy našich hostů, tady je následná korespondence:

Edera: Doufám, že vás neodplavil ten slejvák. Nevím, jak jinde, ale nad Vinohradama nastal soumrak bohů. Na náměstí máme povalené stromy a po Vinohradské jsme jeli jak potokem.

Já: Večírek skončil po půl desáté, kdy se ještě dalo doběhnout k autu bez deštníku, i když už hustě padaly velké kapky. Ale kdyby Klímovi nemuseli za holčičkami, teď už by zase odjžděli v bezděti. Teď jen doufám, že všichni potvrdí, že se dostali domů OK.

Vaněk: Před chvílí by měli dojet domů: na Kulaťáku hluboká louže, v Holešovicích drobné mžení.

Wilma: Tak jsme doma... první cesta za babičkou, druhá za holčičkami, třetí na NYX :))) málo bylo večírků...

Jinak v Holešovicích na nábřeží leží padlý strom a u něj stojí tři policejní auta, stateční ochránci zákona vzdorují žvlům a za pomoci světelné šavle (či jiného nástroje, který ji velmi připomíná) řídí dopravu...

Sanču jsme vyklopili na metru na Muzeu, tak snad dobrý...

V Malešicích jinak prý padaly kroupy, holčičky to přežily hrajíce Spóru na počítači, ale teď, když byly vyhnány do postýlek, Uršulka zalezla do té mé na zvláštní bouřkovou povolenku... duní to tu ještě teď...

Děkujeme Míše a Zdeňkovi, byl to SUPER večírek!!!

SF: Na Chodov jsem dorazila zároveň s bouří. Vylezla jsem pod ten bílý stan a koukám, že akorát začíná krápat. Tak jsem si řekla, že počkám na autobus deset minutek. Než přijel, přihnál se od Vinohradské ten Ragnarök, co říkala Edera. Zdemoloval všechna auta, očesal ze stromů, co tohle léto hojně na vláhu narostlo, a pod nákupním centrem udělal krytý bazén. Kroupy skákaly jako křížová palba a lily se takové konve vody, že jsme pod tím stanem chodili dokola, až jsme se všichni dostali na poslední ostrůvek sucha a pak nás to vyplavilo i tam. Když bohové spatřili, že se autobus blíží, bouři zastavili. Nastupovali jsme za jemného mžení. Svezla jsem se sto metrů na Horní Roztyly a tam se přebrodivla dvacetí čísly listí a vody, měla jsem to s prohlídkou rozbitých skel na autech a plechů poobaných jak po smrtelném náletu kalašnikovců. Ráno soused říkal, že to bude totálka a že je zvědavě, co mu řeknou v pojišťovně.

● **16. srpna** Takové normální pondělí II, nejdřív se kvůli dvojjazyčnému vydání Máchova Máje zastavil Miloš Uličný, pak volá Filip Gotfrid, že RUR dnes nebude, jede se podívat, jak dopadly Pyšely po včerejším hromu a krupo bití, rozesílám varovné maily a je tu čas na oběd u Šroubka s Danielou BB. Tam se mi konečně ozvali z Ostravy, mobil na poslední čárce, naviguji auto do Letecké, aby tam synáček předal tři krabice exponátů pro Parcon.

● **17. srpna** píše Peťo Pavelo, že přestože český fandom nepodal včas nominace, zařídil, aby byla udělena alespoň **Encouragement award** pro Blanku Jiruškovou. Pokud si vzpomínám, staral se o Euroceny vždy Pagi a ti, co ho vystrkali z Rady, si zjevně zapomněli rozebrat jeho práci. Budu muset probrat Pagihovo agendu a zjistit, co ještě zůstalo v luftu. Asi toho nebude málo.

● **18. srpna** se u mě v rachotě objevil Richard Podaný, donesl nového *Thorgala #15*, Vládce hor a prý je to časovka, tedy prý, samozřejmě určitě, když to RIP říká a navíc i přeložil.

● **19. srpna** u Kruhu Honza Kovanic, odpočatý a nebylo takřka slyšet nikoho jiného, a že tam byl Vašek Bláha Robotik s autorkou či přítelkyní, vymyslel jsem mu novou rubriku, netradiční využití dosloužilých PC, třeba k výrobě králíkáren či šperků...

● **21. srpna** nasedáme s Michaelou do stroje času a sledujeme film našeho mládí **Mackennovo zlato**.

● **23. srpna** v RUR jen krátce, chvátám za Honzou Hýskem.

● **25. srpna** dopoledne se u mě pro recenzní výstisk Vlaku zastavil Richard Klíčnick a Michal Čambal s fakturou za SFingy. Odpoledne Eva A. moderuje v NeoLuxoru křest čtvrtého dílu Deníku odbarvené blondýny od Boženy Svárovské. Dorazila spousta odbarvených VIPek s miminy i bez. Fotografové z Blesku a NeiReportu fotili jak šílení, až mi přišlo divné, že jsem o Zuzaně Belohorcové, Michalu Dvořákovi, Martině Gaviely, Petru Vágnerovi a Olze Lounové nikdy neslyšel :-). Kočí z MF pak srovnal deníky s Adrianem Molea, který také začínal jako puberták a stejně jako Blondýna se propsal až do dospělého věku.

A už byl skoro čas na večírek u EH. Dorazil jsem tuším jako první, po mně Vanda Dobrovská, neviděl jsem ji už řadu let, snad ještě u Klímových na Ruské. Bohužel zastavila se jen na chvilku, brzy ji ale zastoupili Richard Podaný, Klímovi, Honza Vaněk jr., Jolana, a pak přijela Daniela s Richardem Klíčnickem, ten byl ještě tak nabit dojmy z dovolené na jachtě s Františkem Novotným, že vyplnil každou volnou i jakoukoli jinou chvilku dovolenkovými zážitky a postřehy.

Tricon/Parcon

● **26. srpna** odjíždím s Jirkou Doležalem a zbytkem jeho rodiny (ženou Jarkou a dcerou Šárkou) na Parcon. Jirka si prozíravě vytiskl návod Pavla Poláčka s informací co dělat na každém kruhovém objezdu, takže jsme dozazili celkem bez problémů. Mé zážitky se vůbec dost lišily od nepříznivých dojmů, které se jako po každém conu objevily na webu. Chtěl bych uvést na pravou míru pár nejčastějších, které by neznalý čtenář mohl považovat za fakta.

Tricon se konal na Slezské univerzitě, zde byla také registrace a v univerzitním kampusu byla ubytována také většina účastníků, jak Poláků, tak Čechů. Nešlo o dva cony, nebyl žádný český con a polský con. Ten dojem snad mohlo vyvolat to, že program na univerzitě (a na celé polské straně) končil ve 20.00 a pak se přesouval do české části, do několika restauračních zařízení s organizovaným programem a pak do hospod a restaurací, kde se čeští i polští fanové bavili svépomocně. Ta část po 20.00 se jmenovala Program po programu a byla rovněž podrobně popsána v nesmírně pečlivě vyvedeném průvodci po conu Tricon 2010. To je ta knižička, kterou obvykle čteme ve vlaku na zpáteční cestě. S tímto českým specifickým opravdu není zahraniční pořadatel povinen počítat. I já jsem do

něho někdy (až) v pátek nahlédl a pak už jsem si neměl na co stěžovat...

Pokud někdo bydlí na české straně, pak proto, že chtěl nebo na něj už nezbylo místo (v tom byl skutečně neskutečný bordel). Každou hodinu jezdil bus mezi Univerzitou a Mostem, u kterého byl klub, kde se konala např. Hostina kanibalů.

Je pravda, že ve čtvrtek fanoušci zlikvidovali veškerý dostupný alkohol, ale na rozdíl od Brna nebo Nitra jej provozovatelé vypitých zařízení během dne dokázali opět zajistit a to tak, že sucho již nenastalo. (V Brně a Nitře nebylo pití ještě v neděli dopoledne :-)

Podle některých odhadů bylo Poláků asi osmkrát více než Čechů a Slováků, a těch bylo něco okolo 250.

Tolik k programu, doufám, že od někoho z našich čtenářů, nejlépe od někoho, kdo byl na více pořadech, dostanu souhrnnou reportáž, já se staral hlavně o slavnostní křest knihy Jana Poláčka *Spěšný vlak Ch.24.12.* a pak jsem ještě předal Prezidentskou cenu Slawku Saczekovi. Při té příležitosti jsem řekl:

Před nějakou dobou proběhlo jedno nenápadné, nepřiliš slavené výročí. Uplynulo pětadvacet let od chvíle, kdy do klubovny pražského SF klubu zavítal nenápadný asistent VŠCHT Slawek Saczek. Od té doby můžeme datovat pravidelné mezinárodní kontakty mezi českým a polským fandomem.

V následujících letech Slawek dovážel časopis Fantastika a polské klubovky a v opačném směru naše fanziny a informace o československém fandomu. Slawek je i mnohaletým propagátorem myšlenky společného polsko-česko-slovenského conu, který se nakonec uskutečnil v podobě tohoto Triconu.

Mám tedy za to, že je jen správné, když se prvním držitelem Ceny prezidenta Československého fandomu stane právě Slawomir Saczek.

Vedle toho jsem samozřejmě byl na famózním čtvrtěčním vystoupení Jarka Nohavici, na nominačním shromáždění CKČ, kde jsem předal prezidentskou cenu, a asi na třech přednáškách, poprvé v tomto století mi vybyl čas Ondřeje Neffa a vůbec poprvé jsem si poslechl Mirka Žambocha.

Stejně důležité ale pro mě bylo, že jsem se v Těšíně setkal se starými známými: s Pavlem Konečným z Olomouce, Pavlem Komárkem z Prahy, Ondřejem Hercem, Jánem Žižkou, Martinou Pilcerovou, Jurajem Maxonem, a samozřejmě Pavlem Poláčkem, Alešem Kovalem, Lenkou Pilchovou, Romanem Sochořem, Tunelářem, (čerstvou předsedkyní slovenského fandomu) Lulu Bočkovou, Dárečkem, Mikuláštkovými a dinosaury Vířou „Vitínem“ ŠtACHEM či Milou Kinclm...

● **30. srpna** v RUR kupuju svou knihu *Science fiction 1995*. Přihodilo se to takto:

Dávno předávno, když jsem ještě půjčoval knihy, jsem po nějakém večírku převážně s členy Islingtonu půjčil hostům na odchodu pár knih. Některé se vrátily hned a ve vzorném pořá-

ku (Cellindra), druhá nikdy (Ellie) a ta třetí po čase, ale celá odřená od nošení v plátěném žebradle (Flad). Trochu mi to vadilo, tak jsem ji po čase vyměnil za exemplář s trochu lepším obalem a knihu pak na roky deponoval v knihovně. Až před Triconem jsem z ní potřeboval něco oxeroxovat a zjistil jsem, že kniha je počmáraná a má přetřezenu zadní stranu. Hned po Triconu jsem zavola Filipovi a ten mi řekl, že jeden exemplář v ucházejícím stavu má, ať si připravím 150 Kč.

Přivezmu knihu a na stránce obsahu objevím pár značek, které mě ujistí, že se ke mně vrátila má kdysi odvržená kniha.

● **2. září** u Kruhu probíráme Tricon. Kovanec dodnes nepochopil, že velkou část zažitých „problémů“ si způsobil sám, když pokládal za dané něco, co mu pořadatelé nikdy neslibovali, zkrátka nějak odmítl přijmout rozdíly mezi Chotěboří a Czesinem (kde se konala hlavní část conu, nikoli jak si on myslel v Českém Těšíně). Vlado Říša nafsavoal Spěšný vlak, jsem zvědav, co si v Ikarii přečteme. Jiřina jde na operaci,

tak zařizovala fungování CKČ po dobu své nepřítomnosti.

● **3. září** rozesílám pozvánku na Večírek 17., první srpnový, ten čas letí...

● **4. září** vyrážíme s Netopejrem do Omišalje. Podstatnou část cesty prší. Nálada posádky dobrá. Po dvanácti hodinách jízdy (s předepsanými přestávkami pro řidiče, který včera zapomněl jít spát) jsme v apartmánu. Zatím dobrý...

● **5. září** moře na dohled, na druhém břehu zálivu malebná rafinerie a u ní oranžový tanker Arkadie. Moře i obloha modré.

● **7. září** mi zavola Pavel Kosatík. Pořídil si Spěšný vlak a je velmi příjemně překvapen. Doufám, že ho hovor do Chorvatska nezruinoval. Jinak si říkám, že dovolená nemusí být jen zlo.

● **8. září** se mi zdálo o přátelích, kteří setrvali v Praze. Je čas myslet na návrat. Prší. Ale dostali jsme radostnou sms, že Iva a Petr Kročovi jsou konečně tři. Pomnožili se o Aničku 50 cm/3, 19 kg. Chvilku jsme všichni dumali, ale když stejná zpráva dorazila i Netopejrovi, došlo nám, že jde o Aiwi a Petra...

● **11. září** zase doma. Konečně může začít Pražský kulturní podzim, večírky a vše, co nám o prázdninách (nejen v Chorvatsku) chybelo.

● **13. září** nesu do RUR Bidlovi polské materiály z Parconu, Filip slibuje Dogma, zdá se, že je čas na další IK. Vyšlo Čerpadlo 6 od Paola Bacigalupioho. Je to sice trochu alarmista (jak pravil jeho nadšený překladatel Richard Podaný), ale toho druhu jako svého času Eva Hauserová, neprodukuje agitaci, ale literaturu (pravím já :-).

● **14. září** jsme obdrželi zprávu od Haničky a Viktora Janišových: dnes v půl osmé se nám narodil syn Daniel, tři a půl kila živé váhy, takže splňuje standardy WHO. Něco mi říká, že nám začínají zajímavé časy.

VŠICHNI BLAHOPŘEJEME
Zdeněk Rampas

dokončení ze strany 1

přidám, že cena byla lidová, není co dodat.

Poláci, opečovávající con, se jeví jako veskrze příjemní lidé, návštěvníci rovněž, ale na ten pěkný barák, kde se akce odbyvala, jich bylo tak nějak moc. Nic proti nim, ale obě přednášky, jichž jsem se v sobotu chtěla zúčastnit, se pro mě staly nedostupnými, neboť místnosti byly beznadějně přeplněné a já se tam nevešla. I zůstala jsem venku a lapala slůvka.

Polsky člověk rozumí, ale obvykle jen do té míry, dokud mluvící nespustí s kadencí kulometu – a to mají naši polští přátelé ve zvyku. Tak jsem jednotlivá slůvka lapala furt – abych se alespoň zorientovala. Zmoučená dálnicí, nepohodlím a jazykovou bariérou jsem vítala pohled na každého Čecha. Snad se jich tam sešly dvě stovky. Přátelé, s chutí bych spráskla ruce a zvolala Zlatá Pízeň! Ta taky neleží na nejpřístupnějším místě, ale alespoň ji nemusíme hledat na německé hranici.

Mezi propagačními materiály, které jsem při registraci obdržela, se pyšně skvěla antologie – v polštině. No, řekněte, k čemu mi to je, na Parconu? Seznam restaurací v centru Českého Těšína taky nevypadal na bedekr roku.

Co se výběru místa týče – na pořádání čehokoli pro celou republiku má přijatelnou polohu Chotěboř. A to nezohledňuji, že Vašek Pravda je kvalitní pořadatel. To je ale Dáreček taky. Máme v Čechách a na Slovensku více lidí, schopných uspořádat Parcon, taky máme města a městečka, dostupná skoro pro každého, tak proč jsme se cpali do Polska, kam jsme se stejně nevešli? To bylo lidí jako o Božím Těle. A jazyková bariéra dělala divy. Připadala jsem si jako Alenka za zrcadlem.

Nakonec, zcela uondaná, jsem obsadila lavičku a jala se jí hlídat. Umístěná u dámského WC a naproti místnosti, kde jsem měla přednášet, měla pro mě bezkonkurenčně nejvýhodnější polohu. A navíc jsem byla přiměřeně vzdálená dění, které s postupujícím časem nabývalo na intenzitě. Náramně pěkné masky nezažaly jenom mě. Jen jsem se nemínila motat v davu, protože bych jenom překážela a brzdila provoz. Ale podívání na tu scifistickou masu bylo náramně. Člověk si uvědomí, že i když je okolím považován za blázna, není v tom sám.

K výčtu závad bych připojila i minimální popis tras, které člověk v cizině vyhledává. Mimo jiné se tvůrcům navigačních materiálů povedlo úspěšně utajení existence autobusového spojení mezi mostem a univerzitou. My měli zase jinou komplikaci: hledali jsme směnárnu, a když jsme ji konečně našli, byla zavřená.

S bloumáním po budově jsem se nemusela namáhat, knižní cenu mi dodal osobně Doktor, za což mu vzdávám díky. Spolu s Dárečkem mě objevili na mé milované lavičce. Na Dárečka jsem si troufla být i maličko ošklivá, ale v dobrém, on totiž od-

ložil část váhy a já mu snad i závidím, a taky mě rozčiluje, že takovou fušku zvládá a je pořád klidný, ba i usměvavý. Oni byli na Triconu usměvaví snad všichni, já tam zamračený či našťavaný obličej neviděla. A kdyby se povedlo jenom tohle, plus setkání s přáteli a lidmi vyladěnými na stejnou notu, nebyla tahle obrovská akce zbytečná.

Odpřednášela jsem, znechutila jen jednoho posluchače, zatímco pár lidí mě pochválilo, což člověka potěší. Je vidět, že o biblické dění je zájem mezi posluchači všech věkových kategorií. Tím můj parconový den skončil a tělo si žádalo odpočinku. Příprava na návrat chtěla svoje, a když má člověk překonat větší část republiky, děsí se už předem.

Program jsem vnímala jako obsáhlý a bohatý, leč pro mě jaksi cizojazyčný. Část se odbyvala i v jiné budově, ale radši jsem nepátrala. Existují i další lidé, jejichž angličtina je ubohá – ne jsem v tom sama. Na Triconu mi byla moje němčina houby platná, ale tak je tomu skoro všude. Proto jsem návštěvu Triconu pojala spíš jako výlet za hranice všedních dnů.

Jako poslední jsem potkala Jiřinku Vorlovou. Její obětavost je obdivuhodná. Vlekla tašky s Kočesem a Mlokem, a já mohla jen zírat, jak tu zátěž zvládá.

Domů jsme jeli přes Hradec a uznávám, že tam to místama drncalo taky. Z nás asi dálniční velmoc nebude. Navzdory všem chybičkám na kráse měl Tricon něco do sebe. Byl to jiný con, než na jaké jsme zvyklí. Co se dá dělat – změna je život. A přátelé – po cestě jsme narazili na motorest, tuším se jmenoval Loučka. Prodávali tam i syrečky. My si koupili šišku speciálně uzeneho salámu, takže jsme o tom triconovém víkendu občerstvili kromě ducha i tělo. Vždycky se dá zažít něco zajímavého a úžasného – a někdy potěší i dobrá svačina.

Taky jsme nakoukli do Josefova. Místo nepříliš vzhledné, leč s tradicí. Je to u Jaroměře a můj děda tam snad i vojákoval. Stačí obhlédnout, co dokázali vojáci, a člověk se stane skromnějším a váží si i drobných potěšení. Zastyděla jsem se – jedu z ciziny a o pevnosti Josefov nevím skoro nic.

I když to bylo náročné námahy, spojené s návštěvou Triconu nelituju. Vždyť jsem se dozvěděla, jak to chodí u sousedů. Přesto se domnívám, že Parcon by neměl být prezentován jako součást nadnárodních aktivit. Je to ryze český podnik, určený českým milovníkům SF. Měl by jim zůstat dostupný a srozumitelný – oni si to zaslouží.

Libuše Cermáková

FF – fanziny ve faximiliích

Karel Dvořák obohatil své stránky věnované starším fanzinům (zatím Andromeda, Ariadna, Salamandr, Sci-fi věstník, STIMM, Ufík, Villoidus, VF) o novou rubriku **Souvislosti**, jako první do ní přispěl Jarda Olša jr. článkem *Fanziny před listopadem 89*, více na <http://fanziny.ic.cz/fanziny.php?x=0&y=5&z=0>

ZR

Jak jsem k SF přišel

Do knihovny jsem chodil ještě v době, kdy v ní neomezeně vládl starý pan knihovník v modrém plášti a s obrovskými brýlemi. Ke knížkám nikoho nepouštěl, police plné ohmataných hřbetů byly až za jeho pultíkem se štosy strojopisů s názvy titulů nabízených k výběru. Ty byly psány na zažloutlém papíru a písmena se mnohde pod prsty chtivých čtenářů téměř ztrácela. K těm nejosahanějším v dětské literatuře patřily desky s písmenem odkazujícím na autory se jménem začínajícím na V. Asi už víte, kam směřuji... mým prvním čtenářským objektem v žánru byly dobrodružné knihy Julese Vernea. Nabízených jich byla celá řada, ale byl jsem rád, když jsem si nakonec mohl odnést alespoň jednu. Všechny ostatní byly obvykle rozpůjčovány a psal se na ně pořádkník, který se dodržoval jen sporadicky.

Nakonec jsem si tedy odnášel knihu pečlivě obalenou modrým balicím papírem, to byla práce pana knihovníka, a samozřejmě bez vzácného přebalu. Vzpomínám si, že všechny do jedné byly ušmudlané, říkejme raději očištěné, a při vracení je pan knihovník pečlivě prohlížel, zda nepříběla nějaká další šmouha. Probíhalo to obdobně jako o mnoho let později v půjčovně s CD-nosiči, kde kontrolovali, zda nezachytí nějaký nový škrábanec.

Vydání verneovek, která jsem tehdy vyhledával, byla prazvláštní. Mnohé byly tištěny droboučným písmem do dvou sloupců s barevnými ilustracemi na křídovém papíru. Ty knihovník kontroloval při vracení obzvlášť pečlivě.

K té době se váže můj první literární pokus. Možná bych ho, kdybych přerovnal metrky papíru, i našel. Opatřil jsem si za tím účelem starou vytlučenou remingtonku, na níž jsem o mnoho let později napsal i první knihu povídek *Ex machina*.

Tehdy, ve dvanácti třinácti letech, jsem stvořil asi deseti-stránkovou povídku, která se tuším jmenovala *Útěk ke hvězdám*. Ovlivněn krom sci-fi i válečnou literaturou jsem se nezabýval odchodem lidstva ze zničené Země, ale útekem německého důstojníka na konci druhé světové války z bezvýhodné situace... jak jinak než v raketě.

Vzpomínky rodičů a prarodičů na válku mě vlastně provázely celým dětstvím. Děda válčil na Píavě a potom byl až do začátku druhé světové války četníkem v pohraničí... do osmačtyřicátého na Kladensku a po únoru dělníkem ve slévárnách. Navštěvoval jsem vzdáleného strýčka, který byl u cizinecké legie, a u něj si prohlížel anglické válečné časopisy, protože jeho bratr létal u 311. peruté. To vše provázely uniformy uchovávané ve starých skříních. A pokaždé, když jsem byl na návštěvě, nadešel jejich čas. Vybavoval jsem si je, když jsem psal povídku *Cesta hrdiny*. A konečně, i diplomovou práci jsem dělal u Vladimíra Gajdy, syna známého generála. Válka se musela v mé práci odrazit, i když jsem ji našťastí nezažil.

Svůj první pokus jsem netvořil spontánně, ale na pokyn učitele českého jazyka, který vyzval celou třídu, aby se o literární slohový útvar pokusila... nepovinně. Nakonec jsme z celé třídy něco odevzdali jen dva, já svou první sci-fi povídku a můj kamarád jakýsi krimi mikropříběh. Pamatuji si, jak na mě učitel tlačil, abych svůj výtvar přede všemi spolužáky přečetl, a já se tomu zoufale bránil. To mi ostatně zůstalo dosud. Verbální prezentace není mou silnou stránkou. Prvními a jedinými čtenáři byli tehdy můj učitel a rodiče... Teď si vzpomínám, že to bylo vlastně trochu jinak. Povídku jsem napsal rukou a máma mi ji v práci přepsala. Přinejmenším ji tedy četla ona. Až jakési okouzlení z natištěných slov probudilo mou touhu po psacím stroji a při vyřazování starého vybavení v podniku Motorlet, kde pracovala, jsem se k mechanismu, z něhož lezla úhledná písmena, dostal i já.

Svého učitele jsem později zobrazil v románu *Spánek rozumu plodí nestvůry*, to on dováděl se svou mladou kolegyní na žiněnkách v tělocvičně. Krom češtiny totiž vyučoval i tělesnou výchovu.

Vzpomněl jsem pár svých inspiračních vzorů a přítom si uvědomil skutečnost, že u fantastní literatury a sci-fi obzvlášť čtenář nepředpokládá vlastní prožitek tvůrce. Na rozdíl od autora hlavního

proudu nedostává otázku: A to jste všechno sám zažil? Ve sci-fi můžete napsat cokoli... Třeba pohádku. Já si ale myslím, že striktní škatulkování je chybou. Fikce je totiž všechno, úplně všechno... Oddělil bych jen literaturu faktu a memoáry... i když v mnohých případech... kdo ví. Reálné jsou jen pocity, a čím lépe je dokáže vyprávět příběhu vyjádřit, tím je výsledek uvěřitelnější a působivější... Ze zlomků reality je složeno něco zcela nového. Ale určitě platí, že kočička nedokáže napsat příběh ze života geparda, a pokud se o to pokusí, vznikne jen její představa o jeho životě. Existují ovšem i výjimky z pravidla – v literatuře, ve výtvarném umění. Jejich nositelé mají obvykle psychické problémy a končí v léčebnách. Za zdmi ústavů ostatně vzniklo celé moderní umění.

V dětství jsem dospěl k domněnce, že když bude nejhůř a nebudu se mít čím živit, mohu třeba psát. (Zřejmě mě k tomu vedlo, že ze třiceti dětí jsme byli schopni něco vytvořit jen dva.) A mysl jsem si to dost dlouho, až do té doby, kdy jsem po úmorné práci dostal svůj první honorář za povídku otištěnou v příloze sobotních novin.

Po svém prvním literárním pokusu jsem dlouho nepsal a na remingtonku usedal prach. Četl jsem v té době ale úplně všechno... krom dobrodružných knih i detektivky a romány, které si otec objednával ve čtenářském klubu Odeon. Fantaskní knížky, až na staré klasické horory, jsem ale nijak cíleně nevyhledával. Z české sci-fi, jinou jsem tehdy ani nečetl, si pamatuji

především *Zápas s nebem* od J. M. Trosky. Přitom musím vzpomenout i na filmy, které dnes působí už humorně: *Předčasný pohřeb* a *Jáma a kyvadlo*. Tenkrát jsem z nich byl nadšený a mám dojem, že mě poznamenaly. Ne samy o sobě, ale představami, které ve mně vyvolaly. Ty nikdy nezestárly a staly se realitou děsu... nebo děsivou realitou? A také ještě pár tištěných povídek Edgara Alana Poea, ke kterým jsem se mohl dostat... A jedna nesoucí jméno *Dračí sémě* od R. E. Howarda, která vycházela na pokračování v časopisu *Signál*... Když se nad tím zamýšlím, oslovoval mě tehdy více horor a četba starých mistrů tohoto žánru ve mně zanechala hlubší vrypy než cokoli jiného.

Významný předěl v mém „sci-fi životě“ znamenal román Briana Aldise *Nonstop*. Teprve u něj jsem si uvědomil, že lze dobrodružnou literaturu psát trochu jinak, než jsem byl do té doby zvyklý.

A potom přišel časopis *Zápisník*, kde se od roku 1986 začaly objevovat nové české sci-fi povídky a kontakty na fanoušky a jimi pořádané akce. Prostřednictvím rubriky *Fan Fan* jsem se seznámil se Zdeňkem Rampasem, který se mnou s vážnou tváří probíral mé neumělé pokusy a pomohl mi svým zájmem vytrvat... s Vlastou Talašem, jenž mi otiskl „snad“ cyberpunkové povídky *Srdce technopopu* a *Potulný kovboj*. K těm mě přivedl můj první con a přednáška Ondřeje Neffa o tom, jak se píše jinde. Vzhledem k tomu, že jsem vystudoval technickou kybernetiku, otevřelo se mi nesmírné pole působnosti, kde jsem

se mohl vydovádět. Nikdy jsem se ale nepouštěl do terminologických exhibicí, snažil jsem se jen poetizovat realitu a nevyužívat vědu a její termíny jako nedůležitý ornament. Spíše jsem se snažil spojovat duchovno s kyberprostorem. Tahle myšlenka mi přinesla první úspěch a Mloka za povídku anoncovanou jako duchovní cyberpunk *Pán síťi*. Do svého almanachu *Jiné světy '92* ji zařadil Ondřej Müller. S jeho pomocí jsem předtím vydal i svou první knihu povídek *Ex Machina* v nakladatelství Winston Smith. Původně byla v edičním plánu Středočeského nakladatelství, jež ale jako první nepřežilo porevoluční změny.

Postupně jsem zjistil, že ke psaní není důležitá baterie efektů, které sci-fi autorům tak štědře poskytuje, a přes psaní hlavního proudu s prvkem tajemna jsem se dostal ke stylu, který se snaží balancovat na hraně a využívá jen okrajově z nabízených možností.

Chci věřit, že mám zvláštní schopnost podržet v podvědomí pocity, zejména negativní, které dovedu později vyvolat a znovu prožít v kůži hrdiny.

Dopracoval jsem se k poněkud morbidnímu stylu inklinujícímu ke smrti a věcem, které se jí týkají. Hřbitov, nejlépe noční, se svíčkami hořícími v rudých kalíšcích, se stal mým nevyhnutelným atributem a nic humorného asi nikdy nenapíše. Už jsem se s tím ale smířil a říkám si, že při tom, co mě napadá, to ani jinak nejde. Prostě jsem takový a nic s tím nenadělám.

Jan Poláček

Nesamozřejmá samozřejmost vítězství

Jana Poláčka znám už přes čtvrt století. Snad si mohu přičíst k dobru, že jsem jej povzbuzoval už v jeho literárních začátcích, protože na rozdíl od většiny ostatních autorů, se kterými jsem měl tu čest nějak spolupracovat, začal on přispívat do *Ceny Karla Čapka* až po našem setkání. Na to, aby v ní pak v roce 1991 zvítězil, mu ale stačily pouhé čtyři roky (první místo získal i v následujícím roce a ještě v roce 1996). Zřejmě jeho hra na temné struny duše přesvědčila i techno-optimistické porotce, a tak ocenili asi jediného žáka Ladislava Fukse mezi našimi autory.

Po vítězství v CKČ (ale nejen proto) se stal žádaným a vydávaným autorem. V roce 1991 vychází shrnující sbírka jeho starších povídek *Ex machina* a v roce 1994 „fantasy“ román *V těch temných dobách*. Po šestileté přestávce si v roce 2000 odskočil do mainstreamu, když vydal román *Spánek rozumu plodí nestvůry* (za který získal Cenu Knížního Klubu). A svou donedávna poslední sbírku *Kyberpunk & Heavy* vydal v roce 2006.

Skutečným kmotrem zatím poslední Poláčkovy knihy by nejspíš měl být Ondřej Müller, protože on přišel s nápadem sestavit sbírku příběhů z fiktivních dějin, kde Češi vytvořili říši *Imperium Bohemorum*. Jan Poláček do této antologie (vyšla v roce 2007) přispěl jedním z nejsvětějších děl (které navíc jako jeden z mála dokázal vtěsnat do předepsané délky :-), povídkou *Cesta hrdiny*.

Takřka komorní drama chlapce z malého města bylo natočeno, že jej autor rozšířil na román **Spěšný vlak Ch. 24. 12.**

V něm konfrontuje řešení, které hrdina zvolil jako chlapec, se zkušeností dospělého, jehož válka poznamenala jak fyzicky, tak psychicky.

Jako každé velké dílo Poláčkův román připouští (a vytváří) více interpretací, zmíním se o jedné své:

Dnes už prakticky není nikdo, kdo by nevítežel v druhé světové válce nebo alespoň nestál na straně vítězů. Doufám, že i většina Němců je ráda, že to nakonec dopadlo takhle.

Vítězství Spojenců bereme jako samozřejmé, takřka zákonité.

I proto je pro autory SF tak přitažlivé psát o virtuální realitě, kde zvítězila Osa. Čtenářům SF není třeba připomínat *Dickova Muže z Vysokého zámku* nebo *Valhalu Františka Novotného*.

Podobně i ve světě Jana Poláčka zvítězilo Německo, a dokonce pomocí tajných zbraní. Tradičního čtenáře SF asi bude hlavně zajímat, jak se to mohlo stát?

Velký mystifikátor Viktor Pelevin napsal (cituji z překladu Libora Dvořáka): *...jakmile se zrodí a šíří zvěsti o vzniku odvetné zbraně, zbraň sama vznikne také, a nikdo, ani sami její tvůrci, nebude tušit, kde a jak ta zbraň vznikla; a čím víc tu bude názorů na její podstatu, tím zvláštnější a nečekanější bude konečný výsledek. A až bude oznámeno, že zbraň byla právě nasazena, síla očekávání miliardů lidí cosí v dějinách nevyhnutelně změní.*

Poláčkova kniha ale není (hlavně) o tajných zbraních, protože už z etymologie toho termínu je zjevné, že o nich jen málo-

Jan Poláček: SPĚŠNÝ VLAK Ch.24.12.

Válka skončila před dvěma lety. Velkoněmecká říše triumfovala. Zčásti i díky generálu Gajdovi, který spasil český národ a spojil jeho osud s Německem, opožděné ruské zimě, ale především díky zázračným zbráním nacistické vědy a okultismu. Dvacetiletý Walter Fleischer, kdysi Martin Řezníček, se vrátil do rodného města. Ač válečný hrdina, který se podílel na rozhodujícím úderu proti USA, zametá ulice a prostě se jen snaží žít dál.

Matku, která po mrtvici žije ve vlastním světě, má v ústavu, jeho hospodyně paní Steinová doufá v odpovědi na spiritistických seancích, pohledná Róza je pravděpodobně nedostupná, všichni žijí projevy Vůdce a blíží se Vánoce. Šedivě a mrazivě. S nadějí pramenící spíše ze zvyku než z přesvědčení, že nakonec už bude konečně líp. A náhle Walter potká Paula Haussera, Gruppenführera ve výslužbě, který mu dá nabídku, která může vše změnit...

Až potud vše vypadá následovně: Poláček vybraným jazykem referuje o alternativních dějinách, v jejichž kulísách se bude odehrávat strhující thriller, šlehané válečné masakry, zkoumání principů, na nichž funguje nacistická magie a jejich úspěchů... Dokonce se možná přispěje malou troškou do literatury šoa... Každopádně však bude text překypovat temnotou, závažnými myšlenkami i zvraty a detaily, které bude čtenář hlít s provinilou fascinací, která je pro nacismus typická. Už to by byl v rámci české fantastiky malý zázrak.

kdo ví a věděl něco konkrétného. Postavy válečným utrpením ztrápených obyvatel maloměsta Chrud o nich vědí jen to, co se hodí státní propagandě, a tak se toho ani čtenář nedoví o moc více. Takřka jen to, že byly použity a zajistily vítězství Říše a tím i výchozí situaci románu *Spěšný vlak Ch. 24. 12.* a umožnily zachytit autorova hrdinu v soukolí dějin.

Poláčkův román se od výše zmíněných alternativek liší tím, že konfrontace reality románu a reality skutečné probíhá hlavně ve čtenáři. *Spěšný vlak* nám stejně jako výše uvedená díla Dicka či Novotného zprostředkovává mrazivou skutečnost totalitního režimu, ale obyvatelé Poláčkovy reality považují vítězství Říše za dané a nevyhnutelné, neradují se z něj (alespoň obyčejní lidé, o kterých autor hlavně píše), neoslavují je, ale ani je také nenapadne, že by jejich svět mohl nebo měl být jiný.

Čtenář se musí rozhodnout prožívat muka (a něco málo radostí, které jim autor dopřeje) se spisovatelovými hrdiny; pokud čte jen proto, aby se dověděl, jak to bylo a jak to dopadne, o hodně se ošidí a může být i zklamán. Pokud se však do knihy ponoří plně, čeká jej zážitek, který ne každý zvládne emočně zpracovat. Ale to je snad jediné, co bych knize vytkl. Najít z to-

Jenže Poláček jde mnohem dál. *Spěšný vlak* sice zvraty obsahuje, ale rozhodně ne ty klasické dějové akční. Obsahuje temnotu, ano, ale ještě temnější než hororovou, protože prostě neskonale unaveně šedou. Nabízí politické proslovy a spiknutí, ale zároveň hospodské řeči a stížnosti zneuznaných vysloužilců. Projíždějí zde transporty, ale ani jednou se nesetkáme s nějakým tím „zvěrstvíčkem“. Referuje se o kruté ideologii i válečných operacích, ale do akce se nedostane... A děsiví úředníci Komisarátu jsou jen vzdálené postavy v davu.

Místo toho se autor na ploše několika málo prosincových dní soustředí na svého hrdinu, kterého neustále pronásleduje minulost a budoucnost mu zavírá všechny dveře. Jeho rodné město je dokonale umrtným místem, kde se plíží stíny lidí ke svým pokojům a malým kamínkům, metaři uklízejí odpadky po Nové mládeži, všude panuje nedostatek a traumata z války i míru. Malí lidičkové na malém městě. Malé problémy?

Walter neřeší morální problém, že má na svědomí několik milionů lidí. Řeší jen to, co má před sebou, a svou rodinu. Otce zklamal – naposledy, když odmítl nastoupit na místo městského kata. Jako poněmčenec nepatří mezi Čechy ani Němce a jako odrodilý katův syn nepatří zcela ani mezi „slušné“ lidi ani mezi úplně vyvrhele mimo společnost. Je válečnou troskou, před kterou stojí poslední úkol – postarat se o matku i za cenu, že ztratí poslední šanci na osobní štěstí.

ho moře úzkosti a deprese nějaké pozitivní východisko není snadné, ale možná nahlédnete, že lidskost má cenu sama o sobě, a jejím opakem nemusí být nelidskost, ale prostě podlehnutí únavě.

Když se z knihy vrátíme do naší reality, kde se, jak jsem již říkal, vítězství Spojenců stalo samozřejmostí, můžeme shledat jistou paralelu v osudu Čechů stojících na straně vítězného Říše a v osudu, který jsme prožili, rovněž jako rozpačití vítězové, v táboře Sovětského svazu. V obou říších se děly strašné věci a troufám si říci, že podobně jako vítězství překrylo na dlouhá desetiletí bestialitu stalinské epochy, nastalo by něco podobného, jen zrcadlově převráceného, i kdyby zvítězila Říše, nebo chcete-li Osa.

To je jeden z významů, který jsem v Poláčkově knize našel já; přečtete si ji a najdete si své vlastní.

Zdeněk Rampas na křtu knihy *Spěšný vlak Ch. 24. 12.*

Argo 2010, <http://www.argo.cz/knihy/154401/spesny-vlak-ch2412/>
<http://www.argo.cz/aktuality/105/>

Poláček jako by ani nebyl z našich časů – v tom nejlepším slova smyslu. Jeho román je přes všechnu depresivitu radost čist. Degenerovanému světu uvyklému nejen Říši, ale především maloměšťáctví první jakosti, odpovídá nijak poetický jazyk postav a úředních prohlášení.

Žádné úsečné filmové dialogy. Jako oslovení milspaní a mladý pán. Nenakupuje se v obchodě, ale u kupce... a především – žádná módní ironie a hlášky. Jen chlad a únava, pocit

Křest u Klímových (Martin Klíma, Jan Poláček, Oldřich Roun, Iveta Poláčková, Lucka Lukačovičová.)

ztracenosti a neustálá hrozba něčeho nekonkrétního, co je ovšem hned za dveřmi. Přestože jsou tedy věty jasné, celek je neurčitý a sdělení až k nesnesení nejednoznačné a plné tajemství.

Vůdce hlásá už několikátou očistu a vypořádání se s válečnými zločiny... je dokonce zatčen Himmler, ale cožpak se stále nepopravuje? Jak je to s těmi transporty – jsou na východě města, nebo tábory? Jaká je úloha Čechů v novém uspořádání? Je to všude jako v Chrudu? To nechává Poláček na rozhodnutí čtenáře, kterému nic neulehčuje a nabízí mu dostatek indicií pro odpovědi „pozitivní“ i „negativní“.

Čistě z hlediska atrakcí fantastiky je stejně „zlomyslný“. Už bylo řečeno, že se nedočkáme žádné akce, román je to vlastně nedějový a existenciální. Přesto je pln mučivých poznámek o úspěších nacistů, výpravě k aldebaranskému slunci a dalších, které nutí doufat ve víc. Čemuž prostě Poláček zcela záměrně nevyhoví. Uhne i od výsostně hororových vod (do těch zabrousí nejen ve scéně seance u paní Steinové, ale i mystikou *Energie und Blut*). Stejně jako zlomyslně nechává otevřenou konspirační linii. Jde o vraždu Hitlera? Nebo o vraždu někoho z jeho okolí, než se Vůdce vrátí z meditací v Tibetu? A je tedy Walter Mesiáš?

Že si takové okaté ignorování jednoduchých cest může Poláček dovolit, to je důkazem jeho schopností. Kniha se přes ab-

senci jakékoliv vstřícnosti vůči čtenáři navyklému na svist laserových paprsků nebo mečů řítí vpřed, vyšperkovaná nejen retrospektivami konfliktů uvnitř rodiny Fleischerů, ale především průhledy do Walterových školních let.

Nikoliv kvůli klukovinám a odlehčení – už jsem zmínil, že na to Poláček s prominutím sere, tady se jede natvrdo – ale kvůli věcem jako slohová práce *Adolf Hitler jako dítě*. Nebo poznámky o oblíbeném Vůdcově spisovatelci, ale také později o Jirotkově *Saturninovi* či o učiteli vysvětlujícím žákům, jak poznat podle zvuku jednotlivé bomby.

Autorovou největší zbraní je však zpodobnění již zmíněných malých lidiček. Jejich obzor je formován oficiální propagandou a vírou, že malý člověk se svou poctivostí nakonec nějak vyjde, i když důkazy svědčí o opaku. Poláček se díky pozornosti, kterou všem těm Steinovým a Raplům, ale vlastně i starým Fleischerům, pro které je respekt a disciplína bez ohledu na lidskost vším i ve vlastní rodině, vyhnul pastí stereotypního znázornění Třetí říše a jejich pohlavárů.

Je nepravděpodobné, že by kdy měl Radola Gajda nějakou šanci být Němcům partnerem, ovšem to, že se po válce pokusí vítězové „pročistit“ své řady, že revoluce opět pozře své děti, že váleční pro-

minenti nebudou s novými mírovými poměry spokojeni... to je hodně pravděpodobné. Stejně jako prohlášení paní Steinové, že komu jinému dneska věřit, když ne panu Hitlerovi, který je pro obyčejný lidi, nikdo lepší není a navíc tak hezky mluví o míru... Ostatně, všichni ze školy víme, co vedlo k rozhodnutí poslat komando na Heydricha.

V souvislosti s „lustracemi“ SS a lágerníků vůbec, stejně jako jejich brbláním na téma té nespravedlnosti, že oni konečně jsou jen obyčejní lidi, co poslouchali rozkazy, mě napadá, jestli zná autor Browningovu studii o těchto „obyčejných“ lidech (viz třeba zde: <http://www.kosmas.cz/knihy/104628/obycejni-muzi/>), protože čtenářský účinek je zde podobně desivý a vychází vlastně ze stejné premisy.

Takových drobností – třeba i motivů břitvy, kocoura či malých kamínek, u nichž pochopíte, proč se o Poláčkově mluví v souvislosti s Ladislavem Fuksem – by se našla celá řada. Řadě žánrových čtenářů se to možná bude zdát až šílené, ale berme to jako důkaz kvality. Jestli bude nějaká česká fantastická kniha tyto myšlenky provokovat, bez toho, že by přišla o základní čtenářskou přitažlivost, je to právě Poláčkův *Spěšný vlak CH.24.12*. Kniha, kterou by si měl spěšně sehnat každý – i kdyby ji nedočel.

Boris Hokr

Jan POLÁČEK: *Spěšný vlak CH.24.12.*, Argo, Praha 2010.

Ida Sebastiani - Minutové povídky

Daniela Kovářová vydala svou prvotinu pod rodným jménem své babičky, aby tak odlišila tuto část své literární tvorby od odborných článků a publikací.

Dosud její povídky a fejetony vycházely v novinách, časopisech a povídkových sbírkách.

Bydlí v malé vsi 15 kilometrů od Plzně, kde chová dvě děti, na nichž byly příběhy před vydáním testovány, jednoho psa obrovských rozměrů a tři kočky.

Na malém stolku v mém malém bytě leží už několik let hromada knih. Ještě nikdy se nestalo, že bych přečetla vše, co jsem nakoupila, a zažila moment, kdy bych neměla po čem sáhnout.

V průběhu těch let se knihy v hromadě všelijak přesouvají, sem tam spadnou, zkrátka pořád na sebe nějak upozorňují, mršky.

Z *Minutových povídek*, na které přišla řada docela nedávno, vypadlo nejedno mrazivé překvapení, podstrčené chladnou kostnatou ručkou paní noci. Autorka důrazně varuje NEČÍST PŘED SPANÍM.. Veškerá takováto varování mě navádějí jakékoli doporučení, i takové hrozně strašidelné, úmyslně ignorovat a právě čekat, jaké následky to zanechá...

Zásadní dojem je takový: knihu sice dokážete přečíst zhruba za hodinu, ale nedělejte to. Prodlužujte své mučení každou noc. Je totiž pravda, že co se dělá před spaním, to se vám pak buď zdá, nebo si to déle pamatujete (musím to vědět, jinak bych neodmaturovala).

Povídky jsou scifistické, hororové, smutné, dojemné, zákeřné a některé překročí práh nehmotného světa a při čtení vám pěkně poškrabou obličej.

Hned první povídka se vás pokusí přidusit, doslova. Po přečtení „*Prstýnku*“ netoužím po lesklých dárcích, hodlám sabotovat svatby svých známých a demolovat výlohy zlatnictví. Je mi úplně jedno, že mě zavřou, takové šperky bych nepřála vůbec nikomu.

Výborná věc na začátku mě naladila přesně na tu správnou notu a od té chvíle mi začalo být silně jedno, jestli do práce vstávám v půl páté a proč ty hodiny na zdi ukazují jedenáct...

U druhé povídky jsem si zavzpomínala na dobu dávno před mobilními telefony a internetem, na různé tábory a školy v přírodě, psaní dopisů a otevírání balíčků z domova. Pohodová atmosféra dětského světa, jenomže to bych nesměla být klučina v dětském domově s mamkou ve vězení a s tím nejlepším kamarádem, jakého si může dítě přát.

Třetí je kouzelnická. „*To všechno jsou jen triky*,“ říkáme si také, když vidíme něco, co si nedovedeme rozumově zdůvod-

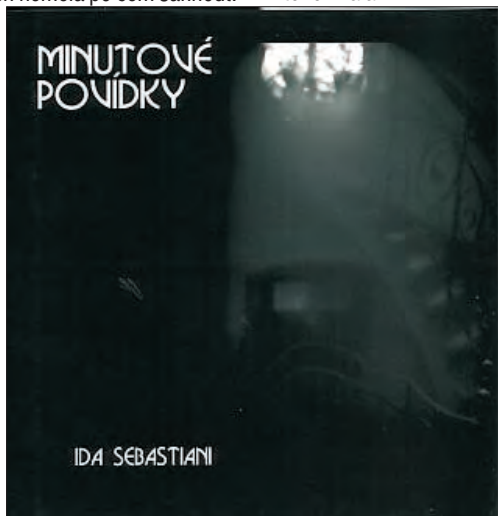
nit. Odkud se z pláštíků a klobouků berou růže a králíci? Jen trpělivě čekají, až přijdou na řadu? Nebo je to třeba úplně jinak?

Někde tady si také velmi silně uvědomuji vliv tématických fotografií Pavla Janouškovce, které většinu povídek výborně doplňují. Mají na mé vnímání knihy jako celku docela tísnivý dopad.

Sbírka obsahuje i oddechovky.

„*Deník učnice Andělky*“ nám napoví, jakže to je vlastně ve skutečnosti se strážnými anděly.

Pro mě nejméně srozumitelný byl „*Neznámý*“. Pohled do lidského nitra, ukáзка vnitřní zranitelnosti. Tak asi to jsem si z toho vzala.

Vždyť „*Snové*“ příběhy jsou přece o tolik zajímavější. Že nejsou skutečné, říkáte? Ale no tak.

„*Pracovní deník*“ je zase variací na stvoření světa.

„*Proti tomuto rozsudku není možnost opravného prostředku*“

Povídka s nejděšším názvem a také asi třetí se soudní tematikou. Roztomilá autorčina pracovní deformace vypráví příběh jednoho mimozemského výzkumníka.

„*Jen spěte, rytíři*“, nabádá další z povídek. Na záchranu Českých zemí je ještě dost času. Pořád je ještě co zkazit a až nebude, nebude mít ani smysl vás budít. Jen spěte, nevědomí...

„*Krokem do neznáma*“ je každé rozhodnutí v našich životech, na jejichž sklonku se klidně můžeme rozhodnout vstoupit do temnoty, která i když je strašidelná, černá a jakoby hmotná, slibuje možná klidně i nový začátek.

Smolařem je hrdina povídky „*Obhajoba*“. Pozor na to, co si přeješ nebo co si přeješ druzí, mohlo by se to splnit. Příběh tak trochu ve stylu *Doteku medusy* mě spíše pobavil, i když vzhledem k prostředí soudní síně, kde se odehrával, jsem jej samozřejmě brala smrtelně vážně...

Když to shrnu, přidávám se na stranu hrdiny: můžete si za to sami.

„*Viktorka*“ je možná variací na bláznivou Viktorku z Babičky, ale také pohledem do duše těch mentálně slabších kolem nás, jejichž světy jsou tak nepochopitelné, že to my jen odsuzujeme. Protože... je to prostě lehčí.

„*Vidět Zemi*,“ tak to bych ve skutečnosti opravdu chtěla. Asi bych se ale dočista zbláznila, kdybych viděla to, co hrdina povídky. Vždyť přece každý ví jak to vypadá, ne?

Bláznivá představa o pohledu z vesmíru. Ale co můžeme vědět, vždyť to nikdo z nás na vlastní oči neviděl a ti, kteří ano, můžou klidně pěkně kecat.

„*Schvalovací řízení*“ na mě zapůsobilo niterně nejvíc. Nebylo děsivé, temné, chladné, kruté, krvavé, ba nemělo ani ne-

čekanou pointu, která by mě profackovala a usadila na zadek. Pohnulo mnou však někde uvnitř, a to dost silně.

Co je pravdy na tom, že si děti své rodiče vybírají? Ach, tak v tom případě bych už od svého pobytu v zászvěti, nebo kde jsem se to před výskytem na této bohem zapomenuté planetě poflakovala, byla milovníkem adrenalinových sportů.

Ale... nakonec jsem si na ně zvykla.

„*Osudové hry*“: Cokoli, co ve svém životě uděláme, otevře x cest, po nichž se můžeme dát. Rozhodneme se pro jednu, na níž se ale už obvykle těžko otočíme, napravíme případnou chybu a začneme znovu. Jednoduše to nejde. Nebo ano?

„*Sledovačka*“: Každý manžel je rád, když ho žena nepodvádí. Ti podezíravější dají své drahé polovičky sledovat a kolikrát stejně nic nezjistí, neboť ženská je děsně vynalézavý tvor.

„*Kočí příběh*“: Kočka v příběhu věští smrt. Psáno formou dopisu otce dceři. Vztah přerušila právě ona divná kočí schopnost. A... já prostě kočíčky miluji.

„*Rituál*“: Každý nějaký má. Malé děti mívají svůj před spaním. Pohádku, psu, písničku a pouštění noční lampičky. Tma v dětském pokoji bývá černější než obvykle a pod postelí žije strašidlo, které jen čeká na to, až mrňous projeví strach. A to je pravda, vážení. To moje také žilo pod postelí (vypadalo jako kombinace vodníka a vetřelce) a ve snech mě tam vtahovalo. Nebo sem tam žilo ve zdi u mé postele, což tedy nebylo nic příjemného, protože někdy se z té zdi, těsně předtím, než jsem usnula, na mě podívalo.

SF o prvním kontaktu na závěr: „*Oběť pátého roku*“. Akorát to my jsme tou obětí. Došli jsme na konec knihy a teďka šup do postýlek. A raději ať se vám v noci nechce na záchod, nikdy nevíte, co na vás čeká pod postelí, v temných koutech, v pootevřené skříni, nebo se klidně může stát, že až za noci půjdete temným pokojem, spustí se ze stropu trpělivě hnusné *cosi* a pěkně vás překvapí.

Dobrou noc.

Jana Dvořáčková

Ida Sebastiani – Minutové povídky, foto Pavel Janouškovec 2003-2007, <http://janouskovec.eu>, Nová vlna a Triton 2008, výroba Nakladatelství Jalna, Praha, odpovědný redaktor Zdeňk Rampas, vydání první, doporučená cena 149 Kč

Fénixcon 2010 se blíží

už 3. prosince a další rok je fuč :-)

Nosným tématem letošního setkání je **CHAOS**. My zde ale budeme vybírat předplatné :-)

Redakce Interkomu

Daemonica Hovězí v žaludku

Knihy první: Pekelný nářez – Martin „Darion“ Antonín

Na Darionovu *Daemonica* jsem se ani moc netěšil. Vlastně jsem byl trochu zklamaný, když mi v zimě řekl, že jeho další počin nebude navazovat na mé oblíbené *Křivé ostří* ani krásně bláznivou *Zelenou*. Na druhou stranu mě ale potěšilo, že hodlá do světa vypustit něco vícedílného, snad dokonce trilogii.

Daemonica jsem koupil záhy po jejím křtu a hned z obálky

mi bylo jasné, že autor zase zkombinoval akci a humor. Zbývalo jen zjistit, jaký poměr směsi tentokrát namíchal. Pokrm jinak zvaný *Hovězí na divoko* začal netradičním předkrmem ve formě podivného „slova úvodem“, které mě trochu znejistělo, a věřím, že to byl i záměr.

Jako skoro každá knižka o démonech i talle začíná evokací čili vyvoláním bestie a jako v každé humorné knižce i tady se všechno zvrtno. K rituálu se ale nachomýtno připitoměný anděl Kariel a operaci, na které dlouhé věky pracovaly tajné služby Nebe i Pekel, přezkázi tak dokonale, jak to dovede jen iniciativní blbec.

Tak začíná zběsilá honička z Nebe do nehlubších pekelných jam a zase nazpět, okořeněná humorem a intrikami. Podobně jako *Zelená* nejde o úplně originální záležitost, spíš o parodii a recyklaci známých pravd o pekle a nebi, prošpikovanou pár popkulturními odkazy a nahlíženou z nezvyklého úhlu.

Není to nic pro útlocitné a jemocitné infouše, určitě to není politicky korektní čtení a leckdo bude bohužel pěknou Fibigerovu obálku halit do novin. Ale koho obálka zláká a zvábí, tak ten uvnitř určitě najde právě to, co očekává. Čtivý akční příběh, který bráný s nadhledem a nadsázkou pobaví při strastech vlakem a autobusem, nebo pomůže zapomenout na strasti všedního dne doma na gauči.

Jazyková úroveň je taková, jakou byste čekali od třetího románu držitele mnoha cen a člověka, který se vlastně psaním textů živí, takže bez výhrad. Michael Bronec si na knižce dal záležet a korektury svěřil kvalitnímu týmu, takže ani překlapy a chyby nekadí hladké hltání děje. Trochu neobvykle se *Daemonica* pyšní i vnitřními ilustracemi – sice amatérskými, ale svůj účel plní dobře a hezky dokreslují náladu.

A hodnocení? Mně osobně se *Daemonica* nelíbila tak moc jako *Křivé ostří* a možná i *Zelená* byla v mých očích lepší. Tohle je na můj vkus možná až příliš podbízáve a lehké čtení. Na druhou stranu možná právě to může znamenat úspěch, protože kdo kupuje knižku s polonahou dračicí na obálce, nečeká od ní nic ve stylu Dostojevského. Když jsem naposledy četl něco s démonem na obálce, tuším, že to byl Barker, zdaleka jsem nebyl tak spokojený.

Takže se na druhý díl *Daemonicy* těším.

Jaroslav Houdek

Kolaps (Proč společnosti zanikají a přežívají)

V posledních letech se vyrojila řádka knih zabývajících se zhrucením společností a systémů. Patrně pod vlivem hollywoodské filmové produkce a postmiliaristického eschatismu se snažíme hledat příznaky úpadku na každém rohu tiše se tetelice představou, že to budeme právě my, kdo bude umírat poslední na troskách posledního mrakodrapu ve scéně svým patosem hodné stříbrného plátna. Nicméně, raději se nepošklebujeme, neboť v Tolstého románech nalezneme blouznivce v očekávání konce světa spící v rakvích a vidíte, do pekla to opravdu neměli daleko! Nadto jsou kolapsy či rozpadů stejnou přirozenou součástí světa jako počátky a vzniky. Proto vzhůru do nich! Patrně nejrozsáhlejší spis na toto dekadentní téma sepsal popularizátor nad jiné, autor několika zásadních knih, které svého času bořily mantinely, jako byl například Třetí šimpanz nebo Pulitzerovou cenou ověncené Osudy lidských společností, Jared Diamond.

Dnes, po sedmnácti letech ředitelování WWF, si především povšimneme, že si Diamond dává více než dobrý pozor, aby se o nějaký ten mantinel neopřel více, než je politicky zdrávo. Neznamená to ovšem, že by se z něj stal sjezdový řečník umně vyplňující svou hodinku dvě dojemnými „ehm“ a „tudíž“, což ostatně můžete ověřit sami sledováním jeho přednášky (v původním znění s titulky). Diamond si stále dovolí napsat, že Indiáni Anasazi propadli v úpadku své civilizace kanibalismu, ale pravda je, že až po slovním tanci o tom, kterak to neznamená, že by si jich nevážil. Rovněž jeho příspěvky k tématu nadnárodní koncerny a příroda svědčí o tom, že názory má realističtější než většina zavilých aktivistů.

Kniha má zajímavou koncepci a je podnětné sledovat, jak se mu podařilo pospojovat dříve samostatné články dohromady. *Procesy, kterými si dřívější společnosti podkopávaly své vlastní základy, když poškozovaly své životní prostředí, bychom mohli rozdělit na osm kategorií, praví se v úvodu, ve kterém autor určí také čtyři nové hrozby hrozící lidstvu:*

1. Změna klimatu způsobená lidmi (ano, je to alarmista).
2. Hromadění toxinů v prostředí.
3. Nedostatek energie.
4. Úplné využití fotosyntetické kapacity Země.

Takto teoreticky vystrojen se autor vypraví na jednotlivé společnosti. Postupuje přitom nadměrně zajímavě, začíná totiž popisem Montany, kterou zná z vlastní zkušenosti. Vypočítává místní podmínky, problémy starousedlíků, nedávné změny, ekologické problémy a zátěže. Místy je to čtení, že vstávají vla-

sy na hlavě hrůzou a člověk má pocit, že není-li Montana peklím, pak je určitě předpeklem. Závěrem ale autor konstatuje, že Montana je vlastně jeden z nejzdravějších amerických států. Je to cenná připomínka, že problémy jsou všude a dopředu není jasné, co je opravdu ten zásadní, limitující problém a co je bouře ve sklenici vody. Nicméně to, že starousedlíci dělnických profesí musí žít v karavanech, protože zbohatlíci odjinud vyhnali ceny do nedosažitelných výšek, je alarmující podle mého více než oteplování a pokles hladiny spodní vody dohromady. Podobně jsou na tom farmáři – traktor stál před 50 léty dvě krávy, zatímco dnes 25 krav. Navíc si na smrad z kravínů stěžují kalifornští důchodci, kteří si ranče druhy zakoupili právě kvůli bukolickým scénériím s kravičkami (a to po americku, tedy žalobami).

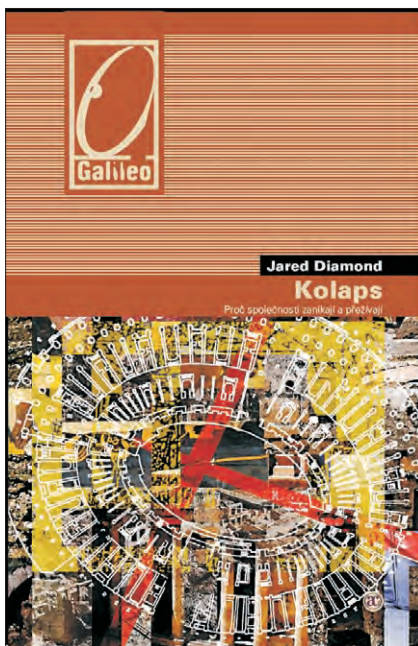
Po této rozšířené předmluvě Diamond rozebírá pět společností, které se zhroutily. Ve všech případech se jedná o společnosti na svou dobu velice rozvité, ale zahnané osudem na snadno poškoditelná území či přibývající nad schopnosti krajiny. Diamond přitom píše, že mnohde neměli čerství osadníci žádné zkušenosti z novým terénem, což katastrofu urychlilo. Nepropadá tak libivé lži, že někde jsou holt lidi zodpovědnější. Pracovní a sociální étos bezpochyby hraje nezanedbatelnou roli, ale staří Keltové a Frankové by na Velikonočním ostrově také nezaložili malou Francii, ale převážně by pomřeli hladem pár desítek let po posledním stromu, stejně jako Polynésané. Duch Osudů lidských společností tak zní i tuto knihou.

Po Velikonočním ostrově dojde na Mangarevu a její hospodářské kolonie na Hendersonu a Pitcairnu. Magnarevu odlesnili a přelidnili, což se vyřešilo následnou válkou, ale obě neso- běstačné kolonie mezitím stačily vymřít. Rozbory polynéského stavování přináší perličku (ke které se dnes už nikdo moc chtít hlásit nebude), že v padesátých letech byl v britských vědeckých kruzích ještě dobře známý recept na laboratorní krysu na smetaně.

Opačné ostrovy, to jest oázy vláhy v pouštích severozápadu USA, představují kultury puebel. Nejznámější kultura Anasazi se patrně vlivem přelidnění zhroutila a zbývající obyvatelstvo se rozešlo do okolní krajiny, kde přispělo ke genezi Hopiů a Zuňiů. Opuštěná sídliště by přitom byla bývala užívána třetinu předkatastrofické populace, přesto po pádu kulturního jádra odešli všichni. Vysvětlení taktových nečekaných událostí poskytuje jednak kapitola o současné Montaně, jednak příklady známé z historie. Podobný osud v jiných kulisách a s důrazem

končím ostrově také nezaložili malou Francii, ale převážně by pomřeli hladem pár desítek let po posledním stromu, stejně jako Polynésané. Duch Osudů lidských společností tak zní i tuto knihou.

Po Velikonočním ostrově dojde na Mangarevu a její hospodářské kolonie na Hendersonu a Pitcairnu. Magnarevu odlesnili a přelidnili, což se vyřešilo následnou válkou, ale obě neso- běstačné kolonie mezitím stačily vymřít. Rozbory polynéského stavování přináší perličku (ke které se dnes už nikdo moc chtít hlásit nebude), že v padesátých letech byl v britských vědeckých kruzích ještě dobře známý recept na laboratorní krysu na smetaně.

na vzájemné střety zastupují Mayové (*představují varování, že zhroutení může postihnout i ty nejpokročilejší a nejtvrdivější společnosti*). V souvislosti s Mayi autor píše o 208-letých cyklech sucha spojených se sluneční aktivitou, takže jeho přístup k oteplování není zcela doktrinální.

Následující tři kapitoly popisují památníček ochlazování – grónské Nory. *Expanzi Vikingů zahájil objev Faerských ostrovů a vydrancování kláštera Lindisfarne roku 793*. To udělalo válečnictví reklamou. V roce 1066 naopak dostali Vikingové natlučeno v Anglii i ve Vinlandu od Indiánů a boom nájezdů ustal. Z norských kolonií je ekologicky nejzdevastovanější Island, půda je lehký sopečný prach, který po spasení trávy odnese vítr. Nory navyklé na těžké půdy Norska a Anglie to zaskočilo. Přesto obyvatelstvo Islandu přežilo – bylo jich málo a ostrov byl velký. Obyvatelům Grónska nezbyla žádná půda k obdělávání a v posledním tažení se přidaly i útoky Inuitů, od nichž se doktrinálně utuhlí Vikingové odmítli cokoli naučit. Celkem záhy, celá staletí před vymřením grónských osad, vyhnali Vikingy z Vinlandu Indiáni.

V jediné kapitole jsou shrnuty tři úspěšné společnosti, které se ekologické katastrofě, zpravidla za cenu nemalých obětí, vyhnuly. Jsou to Japonci šogunátu Tokugawa, Melanéšané z Tikope a Papuáni z Novoguinejské vysočiny. To je Diamonda srdeční záležitost, na Nové Guineji prožil několik let a o domorodcích hovoří vždy jen v superlativech. *Papuánci zdomácnili taro, jamy, banány a cukrovou třtinu*. Vynalezli hnojení kompostem a střídání plodin. Před 1200 lety začali pěstovat les – přesličníky (železné dřevo) – který dokázal uspokojit potřebu dřeva ve společnosti.

Další oddíl se zabývá současnými společnostmi. Prvý příklad je genocida ve Rwandě, kterou autor považuje za jasný důsledek přelidnění. Dokládá okres, kde žil jediný Tutsi a při jejich pronásledování bylo zabito 8% obyvatelstva. Druhý příklad je Haiti kontra Dominikánská republika. Diamnod je zde až nepoliticky nekorektní konstatováním, že Haiti nemá prakticky žádnou šanci na lepší budoucnost (a to bylo před zemětřesením). Ještě nečekanější je jeho závěr z celé kapitoly. Po shrnutí činnosti dominikánského diktátora Balaguera, který neváhal poslat na nelegální dřevorubce armádu s mačetami a na milionářské vily v národním parku buldozery, přiznává, že *diktatury jsou v zavádění environmentalistických opatření mnohem úspěšnější než demokracie*, respektive demokracie jsou téměř neschopné taková opatření zavést.

Něco chmurných vizí pak schytá i Čína, ale ta v průběhu tisíciletí ukázala, že vydrží leccos. O to zajímavější je pár ukázek australského hospodářství. Zástupci toho tureckého ze známého úsloví by se chytali za hlavu a řvali hrůzou. Prakticky bezesá Austrálie těží dřevo na štěpky a za 7 USD/t je vyváží do Japonska, kde z nich udělají papír za 1000 USD/t. To, že do roku 2006 bylo stále dotováno mýcení buše na dočasné pastviny, je jen posledním hřebíčkem, kterým tuto truhlu rychle zatlučím.

Cílem knihy pochopitelně nebylo líčit ty, kteří přežili, a ty kteří nepřežili, a pak si zoufat. Cílem bylo lidi popíchnout k podpoře udržitelného hospodářství. Jak již bylo řečeno, Diamond hovoří o koncernech. Upomíná, že Chevron vyrobil ze svého ropného claimu nejlépe udržovanou rezervaci na Nové Guineji (rebelie proti jiné těžbařské firmě v novoguinejské provincii Bougainville stála za válkou, která trvala šest let a těžaři se poučili) i že těžba kovů je mizerně placená a v posledních 25 letech nepokryje ani investiční náklady.

Skutečným vrcholem je líčení vzniku a vítězství nátlakových skupin, které prosadily nezávislé auditování těžby dřeva a rybolovu. Forest Shephardship Council dosáhl takových úspěchů, že se vyrojilo mnoho pseudocertifikátů. Nepřekvapí, že automatickou regionální certifikací „ekologizovalo“ své dřevařství Rakousko. Podobnou certifikaci aktivisté vybudovali v oblasti rybolovu. Závěrem autor přiznává, že kniha je koncipována jako propagandistická: Ekologicky šetrné, dlouhodobě ekonomicky výnosné využívání zdrojů musí požadovat spotřebitelé. Výrobci vyrábějí pro peníze, ti to dobrovolně neudělají. Cituje příklad Henryho Forda, který v roce 1919 prohrál soud s akcionáři, kteří jej vinili z mrhání, poněvadž zvýšil minimální mzdu na 5 USD/den, i když nemusel.

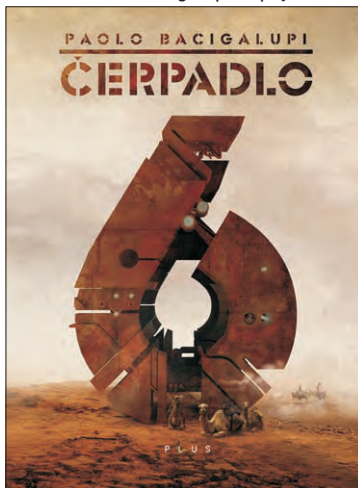
V tomto ohledu představuje Diamond vzácný příklad nového ekologického aktivisty, který nehodlá realizovat své koncentráčnické vize pouličním terorem a totalitními instrumenty, ale důsledně požaduje zodpovědného, samostatně se rozhodujícího občana, který volí k přírodě šetrnější řešení, byť je dražší. Z čehož plyne, že potřebuje lidi, kteří mají prostředky, nikoli mukly zvalcované zelenými polpotovci. Proto mu odpouštím pokoutní, poloutajené narážky na Lomborga bez uvedení jeho jména (kolem strany 676), jakož i bájení o planých vizích Římského klubu, které se ve skutečnosti nikdy nenaplnily, spojené s odsuzováním předpovědi Juliana Simona.

Vydala Academia v roce 2008.

Jarek Kopeček

Čerpadlo 6

Stejně jako kniha J. Diamonda i Čerpadlo 6 pozoruhodného amerického autora Paola Bacigalupiho pojednává o zániku. Jak ale v předmluvě píše

překladatel knihy Richard Podaný, Bacigalupi je tak dobrý spisovatel, že jeho povídky by byly skvělé, i kdyby psal o čemkoli jiném.

Albatros i odpovědný redaktor Ondřej Müller věnovali sbírce jedenácti povídek ověřených cenami i přízní čtenářů (některé už známe z magazínu F&SF) skutečně nebývalou péči. Atraktivní obálku doplňují obrázky na předáskách a řada vnitřních ilustrací Milana Malíka.

Recenze příště, zatím Tip INTERKOMU (-): Paolo Bacigalupi: Čerpadlo 6, Plus, 298 stran, 349 Kč

Smrt ve středu

Když se 20. dubna 2009 Petr Hájek vnominoval (namísto docenta Frynty) mezi přednášející na seminář Centra pro ekonomiku a politiku nazvaný „Charles Darwin – dvě stě let od narození“, málokdo tušil, jaký to bude poprask. Hájek si stříhl kreaionistický výstup, po kterém by ztichlo auditorium i v baptistické kazatelně uprostřed Alabamy. Ne tak v Praze, o to větší výbuch následoval poté. Hájek dostal Bludný balvan a čeští biologové vyli hůře než kandahárští tálibové po zjištění, že se jim na minaretu opaluje židovka nahoře bez. Hájek se stal na několik týdnů mediální kometou, z jejíž záře vystoupila právě tato kniha. Přiznám se, také jsem nepochopil nesmyslný výlev nejzavilejšího amerického kreaionismu v Česku prakticky nevidaného. Petr Hájek je prostě obratný marketer a lidé mu bezesporu uvěřili, že bez ohně není kouře, a knihu kupovali jako diví.

Vlastně ani po přečtení knihy jsem neměl zcela jasno, co je smyslem nebo cílem celé knihy, ale poznamenal jsem si už při její četbě, mezi alternativami, správnou možnost. Teprve článek v jubilejním Reflexu – Hájkovu dítěti – mi vyjevil pravdu o otci zakladateli. Hájek je prostě ten, který rád rozrušuje kruhy, vnáší něco nového, rozvrací zavedený řád a vůbec. Tentokrát si zkusil prefabrikovanou masku křesťanského fundamentalisty (v níž byl ovšem s ohonem vlasů a patkou pod bradu stejně uvěřitelný, jako kdyby předstíral, že je Marilyn Monroe).

V knize samé (a k působivým citátům se dostanu později) autor předvádí takové veletočce, že jsem se nestačil divit. Právý kapitalismus střídá ještě pravější, Bush byl tu spasitel, tu praporečnick tlupy marxistů a trockistů. Až v té záplavě zaniká ta hlavní a rozhodně i pravdivá myšlenka, že žádná politická strana nemůže být pro všechny. Ostatně, že cokoliv se dá zaměřit s čímkoliv jiným, kritizoval už Stern a označoval takové počínání jako degradaci k nedospělému análně-orálnímu kontinuu, omnipotentnímu božství. Své pravicové názory Hájek překvapivě prosazuje pestřím arzenálem postmoderních metod a klasičtých triků od dehonestujících jmen po třeskuté mlžení. Zce-

la v duchu postmoderní samolibosti a do sebe zahleděnosti přejímá všechny západomarxistické koncepty politiky, podle nichž je největším nepřítelem Američanů americká vláda, která vymyslela Al-Káidu (zřejmě stejně jako Roosevelt vymyslel Sovětský svaz, aby mohl okrádat americké dělníky). Snad nejpostmodernější je na Hájkovu volání po demokracii a svobodě paušální poznání, že demokracie, ve které jsme nevyhráli, je ne-demokracií, a řešení, které se nám nehodí, je ne-řešením.

Knihu tvoří úvod a pět esejů. V prvním se dovíme, že média zdivočela, jsou nakažená, nemůžeme už věřit demokracii (alias musíme těm, kdo vědí o nemoci médií). Už zde se zaklíná neplatností darwinismu, ale nezufovejte, o deset stran dále už hřímá proti přeskokování **přirozeného evolučního vývoje** společnosti. On si totiž vrtoch nevíry v darwinismus může dovolit jen málo lidí, ostatní se hoť musí otáčet, zvláště když se chtějí namísto výběru přírodního věnovat spíše výběru pohlavnímu. A nevěřím ani, že se Hájek nenechal nikdy očkovat (kdyby opravdu věřil ve stvoření, koupil by si škapulír se svatým obrázkem). Co Hájkovi na darwinismu vadí, je to, co na něm vadí všem jeho halasným odpůrcům. To děsivé zjištění, že nebudou platit dialektické zákony, které si sami vůdci vytyčili, že lid, namísto aby pochopil svou dějinnou úlohu a pěkně dělal na soudruhy kapitalisty, udělá všechno proto, aby se měl dobře. A dělá to dle svých představ – třeba volí socany. Démon přirozeného člověka, jak jej pojmenovali sociobiologové, jej vyděsil tak, že si přizval rovnou kováře evangelikálního fundamentalismu, ba dokonce utekl ještě dál, až k šamanům a jejich permanentnímu strachu z ukradení duše a jejího nahrazení mechanistním výtvorem podléhající evoluci!

V dalším esejí autor buduje spikleneckou teorii o 11. září. V Hájkovu pojetí jsou hoši z Al-Káidy pořád ještě palestinskými bolševiky odkojenými pražským pivem a kubánským rumem. *Ale dokonce i v případě, že na inscenaci celého příběhu oficiální tajné služby neměly přímý copyright, musely o jeho přpravě vědět a záměrně zasahly.* No vidíte je, lumpy. Chápu

Planeta Eden v Praze

Výstava s celým názvem **Planeta Eden: svět zítřka v socialistickém Československu v letech 1948-1978** doputovala z Brna do pražského Centra současného umění DOX a potrvá do 29. listopadu 2010.

FILM (Ikaria XB1), **SVĚT ZÍTŘKA** (Karel Honzík), **SLUNEČNÍ MĚSTO** (Neználek a úžasně hračky nejen pro pamětníky), **TECHNIKA VÍTĚZÍ** (Zdeněk Burian, Teodor Rotrekl a František Škoda), **MEZI RADAREM A LABYRINTEM** (Labyrint a Tunel do pozítří), **RETROFUTURISMUS** (Jiří Černický, Vít Soukup, Adam Vačkář a další).

DOX, Centrum současného umění, Poupětova 1, Praha 7, Po 10.00 - 18.00, Út zavřeno, St-Pá 11.00 - 19.00, So-Ne 10.00 - 18.00

<http://www.arborvitae.eu>

ovšem, že intelektuálněji založené islámské extremisty, kteří si po večerech čtou eseje svých nevěřících obětí, to musí frustrovat. Hájek tím říká, že

1. žádní islámští teroristé nejsou;
2. nikdo nechce dobývat země z principu (princip „je lepší krást než pracovat“);
3. možná neexistují ani muslimové (vlastně mimo USA je vědomá existence nemožná, všechno strašení zlem mimo USA je dílo vlády a jejích tajných služeb, aby mohla stále efektivněji utiskovat Američany).

*Paradoxně tak zvolením G.W. Bushe, osobně jistě zapří-
sáhleho antikomunisty, vstoupil Karel Marx hlavními dveřmi
do Oválné pracovny Bílého domu. ... Zda 11. září 2001 bylo
propagandistickou mediální ouverturou k zahájení nebošev-
vické revoluce, nelze samozřejmě jednoznačně říci. ... Nede-
mokratizovatelní domorodci z pouštní země na konci světa
válku otrhanců proti křesťanské euroatlantické společnosti
vyhrají, což bude jasný důkaz Božího zásahu ve prospěch islá-
mu. ... Po nacismu a bolševismu je „boj proti terorismu“ tře-
tím výpadem marxistické Internacionály proti svobodě a krea-
tivitě jednotlivce.*

Na straně 145 to konečně přišlo! Důvod úpadku světa je bezbožnost! Proč tedy nejhůře dopadl neocon J. W. Bush, který se druhy holedbal, že rozpráví s Bohem, autor nepraví. Nehovoří ani o tom, jak se liší boží kapitalismus od nebožního. Dříve si však postesek, že *původní smysl demokracie – prosazování skupinových zájmů na většinovém principu – je v troskách*. V zápětí mu ovšem vadí omezování svobody slova a zákaz nacismu. Proč je to najednou špatně? Jo, je to demokracie, ve které jsme prohráli! To je špatná demokracie. Fůůů – bolšá-
ni!

Vyvstává další nepřítel – nezávislí odborníci. Chápu, občas se vládnoucím reprezentantům demokracie stane, že do zákonů kecá ňouma, který by ani neuměl interesovat voliče a v klubu domluvená dohoda o podpoře zákona o dovozu banánů tedy nebude moci být vyšašena za zákon o vodovodním potrubí...

Jistým způsobem se domnívám, že kniha stojí na nepochopení, že zájmy se dají prosazovat jinak a levněji než podílením se na politice a vyráběním politiků. Či spíše na překvapení, že jinak to jde levněji.

Nejhorší, hned po odbornících, jsou volení písmáci. Že by už písčích politiků – Publitiků – bylo tolik, že ohrožují své markety? Proč Hájek vytváří chiméru, že sdělením v novinách nelze ničeho dosáhnout? Proč potom psal tři kapitoly o tom, jak moci mediální mafie nelze uniknout? Ví vůbec, že Václav Klaus dosáhl v devadesátých letech nemálo popularity právě články v Českém deníku?

Ke konci nabírá kniha ekonomický směr. Autor kritizuje „sociálně-tržní“ hospodářství Západu, dle něj totožné se „socialismem s lidskou tvářičkou“. Vidí v tom neblahé důsledky teorie konvergence (P.S.: Levicová teorie, podle které se sousední systémy navzájem připodobňují, až nakonec vypadají stejně. Je to něco, jako když po letech začnete vypadat jako svoje manželka.). Při zahrnování neokonzervativistů mezi trockisty

je celkem problém zjistit, co je pravý, zdravý kapitalismus. Korupční džungle Ruska nebo severokorejské faktorie naplněné soudružkami otrokyněmi pomáhajícími na našem území svrh-
nout neblahou vládu sociální státu? V tomto ohledu byl zvláště paleolit zlatou érou zdravého kapitalismu, kdy matička pěst byla mocí zákonodárnou, výkonnou, ba i soudní.

Nechci být k autorovi vyzývavě jízlivý, jsou chvíle a není jich málo, kdy si neprotiřečí: *Kdybychom namísto toho umožnili takovým zemím SVOBODNÝ přístup na světové trhy, situace by se změnila. ... Je mnohem jednodušší uzavřít naše „vyspělé“ trhy ostnatými dráty celních bariér a svolávat „humanitární“ dárcovské konference pro hladovějící státy a celé kontinenty. A jezdit za nimi s cirkusem Lidských práv*. Řešení ale nenabízí. Hájek se totiž, podobně jako ostatní takypravicoví rétoři, vůbec nezamyslel nad základní otázkou? Proč právě v Zairu, kde je neškrť omezující stát a svazující daně, nejsou pekaři ze všech pekařů nejbohatší?

Pak ovšem ekonomickou volnost a volání po boření hranic vystřídá volání po jejich politickém utužování. *Zlatomodré vlajky Unie se proto jednou budou muset tak jako tak střetnout s národními vlajkami „Konfederace“*. Všichni sice víme, že Unie je spíše dalším snem o tisícileté říši a národním vrtochem Němců než ekonomickou nezbytností, ale po tom všem, co bylo dříve, aby jeden neměl strach, že zastává něco, co Hájek medvědí službou obhajuje. Trochu mě to děsí, protože také věřím, že... *žádný „kotel národů“, jak naposled ukázala i praxe sovětského integračního experimentu, nelze přetápět do nekonečna*, ale myslím si, že zrovna sovětský kotel v tomto ohledu vydržel o několik řádů více než všechny kotle postsovětské.

Čtení Hájkovy knihy je přese vše výše zmíněné přínosná. Jednak jsem si krásně propláchl žlázy s vnitřní sekrecí, jak jsem se několikrát rozzuřil, jednak jsem si utřídl myšlenky k některým kontroverzním tématům. V devadesátých letech vyšla podnětná kniha Arabská noční můra, není to hluboký analytický rozbor předpovídající zvednutí muslimského fundamentalismu, ale mysteriózní horor, tehdy označovaný za magický realismus. Nerozebírá politiku, ale přesto nádherně dokumentuje Hájkovo počínání: jeho skvělý analytický talent, kterým tak brskně rozkrýl osmašedesátníky, jejich bažení a skutečné cíle. Jenom se zapomněl podívat do zrcadla. Usněme proto v klidu, to, že se zrovna pan Hájek nestal oficiálním zemským vykladačem politiky (= fungování světa), neznamená, že se svět řítí do záhuby. To jen někdo neuspěl – jako ideolog, ale uspěl jako marketer. S tím Darwinem jsme mu to spolkli i s navijákem! A Darwin stojí i za faktickou bezvýhodností knihy. Z pozic víry ve svět plný plutokratických spiknutí tajemných strategií řídicích miliónohlavá individua celých národů nelze dělat nic nebo hledat tajemného démiurga, jehož pojmenováním se věž osudu zřítí. Evoluční přístup ve svém pevném přesvědčení o „selském rozumu“, zvláště v jeho nejodpornějších aspektech, skýtá myriády cest a myriády řešení, dokonce i když neuhodnete jméno skřeta ve věži osudu.

Vydalo Dokořán v roce 2009.

Jarek Kopeček

Časem s vědou - astro-fyzikální červenec

o velkých činech vědy a techniky

Lidé dosud znali dva druhy světla – „teplé“ (např. z rozžhaveného vlákna žárovky) a „studené“ (např. ze zářivky či svatojanské mušky). V roce 1916 pak Einstein upozornil na třetí způsob „vzniku“ světla, a to tzv. vynucenou emisi. Při ní se nabuzené atomy za určitých kvantových podmínek, obrazně řečeno, vzájemně rozhoupávají tak dlouho, až se ucho utrhne a ony časově, směrově a barevně jednotně zazáří. Přes čtyřicet let potom trvalo, než se fyzikové naučili potřebné podmínky naplňovat. Na podzim 1958 uveřejnili američtí švagři Charles Townes (narozen 28. července 1915 v Greenville, Jižní Karolina) a Arthur Schawlow princip kvantového generátoru světelných vln (laseru), v březnu 1960 na něj získali patent. V květnu jejich kolega Theodore Maiman ve své laboratoři na Michiganské univerzitě vyvolal první laserový paprsek a během července 1960

tyž Maiman první takový laser i spouští. Srdce generátoru tvoří centimetrová krychle z přírodního rubínu, jeho světelný puls má energii tisíců joulu a trvá desetitisíciny vteřiny, „nabíjení“ zabere něco přes minutu. Při této první zkoušce laser vypálil sedmimilimetrové dírky do dřevěného špalku.

Publikaci vydal Maiman 6. srpna 1960 v *Nature*. Oba teoretici dostali nobelku, experimentátor ostrouhal.

Také u kolébky tohoto průlomu stál kdysi Albert Einstein; roku 1925 totiž předpověděl, že za určitých podmínek mohou atomy soustavy „spadnout“ do jediného, energeticky nejnižšího kvantového stavu, čímž „znehyní“ a ztratí svoji identitu. Tohoto dalšího možného stavu látky, tzv. Bodeho-Einsteinovy kondenzace (BEC), v červenci 1995 dosáhli Eric Cornell a Carl Wieman z Coloradské univerzity v Boulderu. Trval 15 vteřin a nastal u atomů rubidia v extrémně vysokém vakuu při teplotě desetimilióntiny stupně Kelvina. Nobelova cena.

4. července 1910 v Miláně zemřel Giovanni Schiaparelli (narozen 1835), astronom veskrze solidní (autor všeobecně přijímané, až celkem nedávno vyvrácené domněnky o shodě oběžné doby a doby rotace Merkura), dnes však víceméně obskurizovaný coby objevitel „kanálů“ na Marsu. Dvojnásob neprávem: úzké tmavé a rovné „linie“ na povrchu Marsu objevili už před ním, on je pouze pojmenoval – názvem jitrčím fantazii. Teprve později pod tlakem (jmenujme alespoň známého astronoma, popularizátora a fantastu Camille Flammariona) uvěřil, že kanály jsou umělého původu a že zavlažují plantáže Marťanů... Z tohoto názoru asi čerpal H. G. Wells svoji slavnou *Válku světů* (a dost možná i Ray Bradbury *Marťanskou kroniku*).

Paradoxem pro astronomii celkem netypickým je, že kanály vyvstanou nejlépe právě v menších dalekohledech; velké je

Priorita ve zjištění počtu neutronů uvolňovaných při štěpení uranu unikla vědcům leningradského Fyzikálně technického ústavu o pouhé tři dny (v dubnu 1939 je předběhli Halban, Joliot-Curie a Kowarski v Paříži). Při následném pokusu štěpit i přírodní (izotopem 235 neobohacený) uran však Kurčatovovi doktoranti Georgij Nikolajevič Fljorov a Konstantin Antonovič Petržak narážejí během ledna 1940 na další podivuhodný jev... Citlivá ionizační komora zaznamenává impulsy z uranu i poté, co je od něj odstraněn externí zdroj štěpicích neutronů! Po důkladném ověřování (navzdory riziku, že je zase někdo předežene) 1. července 1940 ve *Physical Review* publikují objev spontánního (samovolného, bez pomoci neutronů) štěpení uranu. Poločas tohoto pomalého děje činí $6,5 \cdot 10^{15}$ let.

Do redakce německého *Zeitschrift für Physik* přichází 29. července 1925 práce *O kvantově-teoretickém přehodnocení kinematických a kvantových vztahů* ještě ne čtyřia-dvacetiletého génia Wernera Heisenberga. Na rozdíl od dosavadní kvantové teorie atomů však operuje výlučně s veličinami měřitelnými (pozorovatelnými) zapsanými ve formě matic (proto někdy označení maticová mechanika). Jde o práci velmi abstraktní a matematicky náročnou, především ale nesmírně významnou (Max Born: „Heisenbergova nová práce je velmi záhadná, ale dozajista fundamentální a správná.“) Proto je právě tento den často považován za okamžik zrodu kvantové mechaniky – teorie, která dnes, kdy absorbovala poznatky o kvantování, statistice, dualismu a částečně i relativitě, představuje zatím nejucelenější obraz mikrosvětla.

Heisenber i Born dostali Nobelovu cenu.

„Pod čarou“ bych rád připomněl tři „kulaté“ osobnosti:

rozloží na změť víceméně náhodných rýh). Kanály jako svého druhu optický klam byly odhaleny ještě za života Schiaparelliho, v povědomí části veřejnosti však (s trochou přání?) přežijí dodnes.

5. července 1980 v Moskvě umírá polský technik Ary Sternfeld (narozen 1905), nejmázejší kandidát na autorství termínu *kosmonautika*. Studoval ve Francii, za druhé světové války se dostal do SSSR, kde se ze Sibíře ještě za války dostal mezi lidi a postupně se propracoval k jistému uznání.

V roce 1932 v Lodži napsal francouzsky dílo *Initiation à la cosmologie* (Úvod do kosmologie), které následně představil v místním Spolku přátel astronomie. Zklamán nezajímem, jel představit dílo do Paříže a tam uspěl.

22. srpna 1920 se ve Waukeganu (stát Illinois, USA) narodil **Ray Bradbury**. Když se u nás počátkem 60. let v již legendární sbírce *Labyrint* objevily některé jeho povídky, čtenáři, znající z žánru sci-fi – pokud vůbec – raného Lema a pár Sovětů, na ně koukali jako na zjevení. Vždyť tady se toho většina děje „uvnitř“ a přitom to jde čist a jak! Ba, Bradbury rozšířil (po našem Čapkově,

kteří tak ovšem učinil ve zcela jiných podmínkách) záběr vědecké fantastiky o duchovně lidskou dimenzi (říkám tomu *sci-fil*), navíc na výsostně literární úrovni. Ve všech svých dílech naznačuje, že hypermoderní technika nemusí nutně lidi měnit v supermanky nebo dementy ... Kéž by měl pravdu!

Časem s vědou - Pozdně prázdninový průtah vědecko-technickým světem

V rámci popularizace elektřiny, především ale jako odstrašující prostředek proti Teslovu a Westinghousovu střídavému proudu vynalézá Edison (sám zavilý stejnosměrník) elektrické křeslo. Není to prý nic těžkého, u střídavého proudu stačí maličkost a vznikne vám i doma... **6. srpna 1890** se pak jako vrchol celé antikampaně slavnostně koná první poprava (usvědčeného vraha) elektrickým proudem. Jakkoli jedním z důvodů pro veřejnost měla být i humánnost popravy (hezký protimluv, není-liž pravda?), některé scény při pečení odsouzenců v dalších letech tomu moc nezasvědčují...

Nakonec Edison stejně prohrál – stejnosměrný rozvod byl brzy překonán, zato elektřinou se leckde v Americe popravuje dodnes.

První umělý led v Evropě připravil už počátkem 17. století jistý Latinus Tancredus poté, co objevil účinnou chladicí směs (sníh s ledkem). Jak vidno ze složení, používat se dala jen v zimě (když byl sníh) a jednorázově (dokud se směs okolním teplem neohřála). **14. srpna 1835** však americký vynálezce Jacob Perkins získává patent na výrobu ledu, potažmo na první víceméně stále pracující chladicí stroj. Médiem byl éter. Nesmělý začátek chladírenské techniky.

Na hvězdárně v estonském Tartu vysvětluje **20. srpna 1885** její zaměstnanec Ernst Hartwig návštěvníkům Kantovu-Laplaceovu terorii vzniku naší sluneční soustavy (z rotujících pramlhovin). Poté jim chtěl ukázat mlhovinu v Andromedě, která vypadá podobně jako rotující mlhovina. Ke svému úžasu vidí uprostřed mlhoviny jasnou hvězdu! Považoval ji za právě vzniklou hvězdu. Teprve za půl století vyjde najevo, že šlo o supernovu, první v době dalekohledů, první pozorovanou v cizí galaxii.

Nebe nad Kodaní je onoho **21. srpna 1560** téměř bez mráčku. A přece se šeiř... Na sluneční kotouč se zvolna sune stín! Lidé se křížují a se strachem se vptávají jeden druhého, jakou asi hrůzu věští tohle podivné znamení? Houf studentů se tahá o začouzená sklíčka. Mezi nimi i čtrnáctiletý Tycho Brahe, nyní student filozofie, později předurčený právník a službě u dvora. Stačí však jedno zatmění – pro Tychona

tak úžasně a nepochopitelně přesně předpovězené ve hvězdo-praveckých almanaších – a všechno je jinak. Potom že hvězdy neurčují osudy lidí!

V celkem neznámém americkém deníku *The New York Sun* vychází v srpnu **1835** dvou týdnů seriál článků *O velkých astronomických objevech sira Johna Herschela na mysu Dobré naděje*. Jako ze vzdálenosti 90 metrů prý byly na Měsíci vidět hory ze zářivých, až 30 m vysokých krystalů, i údolí zarostlá bujnou vegetací, na níž se popásala stáda přežvýkavých čtyřnožců... Vrcholem pozorování byli „Měsíčané“ – okřídlení, asi 120 cm vysokí tvorové s rukama a tělem porostlým rezavou srstí. Seriál už za prvních několik dní zvýšil náklad listu pětadvacetkrát. Jeho autor, bývalý tajemník Pařížské národní hvězdárny Nicolle, si jím chtěl jednak dopomoci k penězům, jednak zkompromitovat svého bývalého nadřízeného Françoise Araga (domníval se totiž, že jeho výmysly „zbaští“). Jakkoli šlo o astronomický podvrh století, laická veřejnost ho na dlouhá léta brala jako fakt.

Profesor matematiky a deskriptivní geometrie na obecně německé reálce v Novém Jičíně a především vášnivý archeolog Karel Jaroslav Maška nachází **26. srpna 1880** v jedné z postranních chodeb jeskyně Šipová díra (řečená Šipka) u Štamberka napřed zbytky pravěkého ohniště a pod ním (v hloubce 1,5 metru) čelist neandertálského dítěte starou asi 50 000 let. Jde o první objev tohoto druhu na území Rakousko-Uherska (dodnes se u nás zlomky kostí neandrtalců našly jen na dvou dalších místech, obou na Moravě). Vzácná čelist shořela při požáru mikulovského zámku v dubnu 1945.

František Houdek

Roboti nemají ocas

... ale mají svoje příběhy, tak začíná zasvěcená předmluva F. Paula Wilsona následovaná textem C. L. Mooreové, manželky Henryho Kuttnera. Dva významní spisovatelé nám ozřejmují osud legendy SF zlatého věku.

Laser 2010, 256 str, 229 Kč

ROBOTI NEMAJÍ OCAS

Bezpečnost především aneb Jak se žije s ochran(k)ou

Jednou z mála atrakcí, kterou s ministerskou funkcí lze získat, je **OCHRANKA**. Musíte si ovšem vybrat správné ministerstvo („jménem republiky“, „hrajeme si na vojáčky“, „co by tomu řekli za hranicemi“ nebo „řidičský průkaz, prosím“). Je tvořena několika desítkami mladých a esteticky dobře řešených mužů.

Důvodem genderové nespravedlnosti jsou údajně náročné fyzické testy, což je vysvětlení stejně opakované jako nesprávné. Patrně ve snaze zastříť fakt, že nezbytnou výbavou ochránců je zbraň s krátkou hlavní, diskrétnost a mlčenlivost. Tato nerovnost vám však brzy přestane vadit. Při pohledu na vypracované hrudníky totiž vzrušením zaplesá srdce každé ministryně či homosexuálního ministra.

Jste-li chráněnou osobou, můžete si o ochráncích myslet, že jsou:

- **obtěžující pavouci**, kteří vám brání ve volném pohybu a spanilých jízdách za milenci, vidí do vašeho soukromí, před nimiž nelze vést svobodné telefonní i jiné hovory a kteří si krátí čekání na vás nic neříkajícími hovory a tím, že vás pomlouvají. Podobný přístup zajistí příznivě přispěje k oboustrannému pocitu respektu a porozumění.

- **profesionálové**, kteří vaši ochranu mají v náplni své práce. Přestanete jim bránit v jejím výkonu a ujíždět ve vašem zlatém lamborghini a naopak se pokusíte své zájmy sladit s jejich. Neutíte je tedy sedat si k jednomu stolu či chodit vedle vás, je-li bezpečnější, aby vás následovali. Také nechat je nosit nákupy není nejchytřejší (*jakkoli pro vás pohodlné*), neboť schopnost rychlé reakce a tasení zbraně jsou podstatnější než celistvost skořápek.

- **kamarádi a mladší bratři**, kteří vás postupem času znají lépe než vlastní partner, neboť s nimi a vedle nich trávíte nejvíce času, v autě se za jízdy převlékáte, telefonujete, líčíte se nebo pláčete. A samozřejmě – máte-li milence – chrání spolu s vámi i vaše tajemství.

Adepti na osobní ochránce jsou vybírání, vysokoškolsky vzdělávání, trénování a testování, aby

- přežili noční přejezdy mezi sídly evropského parlamentu (*ale také zastavovali u vašich oblíbených benzínových pump*)
- decentně mlčeli (*klábosíte-li s kamarádkami či pohlavkujete vlastní děti*) i vášnivě debatovali („*Kluci, co říkáte na můj nápad s tabulkami výživného?*“)

- dokázali si poradit v jakékoli situaci („*Pepo, nevíte, kde bych sehnala korálkovku sedlatou?*“)

- přežili mezi libovolnými dvěma místy v Praze za sedm minut (*aniž by způsobili nehodu, dopravní kolaps či alespoň našťvali řidiče všech aut bez majáku*)

- zachovali naprosté mlčení o všem, čemu jsou přítomni nebo co vyslechnou („*Na bývalého ministra vám nic neřeknu, určitě byste nechtěla, abych vykládal příštímu ministrovi o vás.*“)

Výhody a nevýhody neustálé přítomnosti ochranné služby:

- mužná síla a pocit bezpečí (*pohnou světem, zpacificují útočníka, složí dřevo a ukážou vám, jak trénovat v posilovně*)

- auto k dispozici (*najdou cestu a nikdy nebloudí; byť u slabých povah se sklonem k alkoholu klad vyvažuje riziko závislosti – navíc během ministrování zapomenete, jak řídit*)

- nepoznáte samotu (*což se hodí, potřebujete-li zapnout plesové šaty nebo zvednout náladu, a což přijmete jako nutnou daň, budou-li s vámi prožívat neschvalný vládní materiál, kupovat prádlo či řešit neuspokojivý sexuální život s man-*

- želem, zdravotní problémy s matkou a piercing stydkých pysků s dcerou)*

Být ministryní vybavenou ochrankou vyžaduje vlastnit neuctovného manžela, neboť jen výjimečně tolerantní nebo sebevědomý muž s klidem filozofa akceptuje soužití jeho ženy s šesticí krásných kulturistů, ba dokonce se s některými sprátceli.

V každém případě díky za ni. Výměnou za slušné chování a kávu z automatu získáte přátele, s nimiž si lze vystřílet z pistole či jeden z druhého, chodit na půlnoční filmová představení nebo diskutovat o rychlých autech či filozofii (v závislosti na intelektuální výbavě a oblíbených aktivitách vašich i jejich).

Show must go on! Minimálně ať muži žálí a kamarádky závidí.

Daniela Kovářová

Daniela Kovářová připravuje k vydání **Příručku pro ministryně** nazvanou *Můj flirt s politiky/kou*. Kniha vyjde na počátku prosince 2010 v nakladatelství Mladá fronta. Čtenářům IK přinášíme úryvek z připravované knížky.

Život s vetřelcem aneb Průvodce rodičovstvím pro scifisty

Drahé scifistky, není čas zdržovat se úvodů – právě se totiž chystáte vypustit Krake... totiž Vetřelce! Zapomeňte na osvědčené rady, jak porod poznáte, nebo na strach, že ho nepoznáte. Vevnitř ještě nikdo nikdy nezůstal, takže si držte tykadla a paruky! Do cíle se dostanete pouze za pomoci warpového pohonu faktoru deset!

VETŘELC PŘICHÁZÍ aneb DEN PŘED P.

12.00. Bóža je doma z porodnice a hned má neodolatelnou potřebu vám všechno vytroubit – nejlépe všechno to utrpení, co ubožačka zažila. Jelikož rodila císařským řezem (pchl), dost o oněch útrapách pochybujete. Pro jistotu jí skočíte do řeči a pozdravujete chlapečka. (Jakub – nejčastější jméno novorozeňat mužského pohlaví za poslední období – jakou asi originalitu jste mohla očekávat od Bóži, že ano). Vy jste například pro vaši holčičku připravila jména jako Xena nebo Galadriel. Za to, že pak zvítězil konzervativnější návrh pána tvorstva, přece vůbec nemůžete!

15.00. Kardiotokograf čili monitor hraje obvyklou monotónní znělku, obehnanější než pochod Darth Vadera. Lékaři vás proto raději objednájí na oxytocinový zátěžový test, jako by se už nemohli dočkat, až porodíte. V tomhle směru jsou teda mnohem netrpělivější než vy. Dokonce ani vašeho partnera deseti-denní přenašení nerozhodí. Krčí rameny a pronáší věty jako: „Holka, no! Těm vždycky všechno trvá!“

18.00. Nemáte chuť k jídlu, což je stejně šokující, jako by se vám najednou rodinný vůz transformoval na Devastatora. To, že vás přišerně nadýmá, už takové překvapení není.

21.00. Jsou to kontrakce, co tak roztodivně pulzují vašim břichem? Dáte si horkou koupel, jak radili v předporodním kurzu – buď se to rozběhne, nebo zastaví. Samozřejmě se nestane vůbec nic.

22.00. Jsou to kontrakce. Počítáte minuty mezi první a druhou a třetí a intervaly zapisujete do notesu pečlivěji než kapitán Piccard hvězdný čas. Uvědomíte si, že nemáte ani tušení, jak mají vypadat stupňující se kontrakce. Pro jistotu začnete popíjet čaj z maliniku, který má usnadnit porod.

23.00. Také říkali, že vám může prasknout plodová voda. Zatím praská jenom Indyho bič. Na kabelovce totiž dávají všechny jeho příběhy, to si samo sebou nenecháte ujít, i kdybyste měla родit doma na gauči!

Půlnoc. Partner odchází spát. Přirozeně ho nezatežujete svým stavem, co byste mu také řekla? Něco jako *možná* mám kontrakce, ale *možná* jsou to jen poslíčky, víš, takové falešné kontrakce..? Po takovém hlášení by nezaspal ani lenochod Sid!

VETŘELC PŘICHÁZÍ aneb DEN P.

01.00. Kontrakce začínají být nepříjemné, zkoušíte horkou sprchu, ale nic. Přemýšlíte – mám vyhlásit evakuaci, nebo tu línii ubráním? Co by asi dělal Johnny Rico z Hvězdné pěchoty?

02.00. Budíte partnera. Reaguje dost rozmrzele – jak jinak. Oznamení, že se jede do porodnice, ovšem zaúčinkuje jako

plamínek ze sirky na kus živé tkáně z Evoluce. Partnera je na jedinou všude plno, až začnete pochybovat, zda to nebylo trochu předčasně.

03.00. V nemocnici je až hororové ticho a klid. Třesoucím prstem mačkáte zvonek do porodnice, slušně pozdravíte a představíte se. Z interkomu se však ozve naprosto tristní otázka: „S čím jste tady?“ Vyměníte si s partnerem nechápatvé pohledy, ještě jednou zkontrolujete dveře, na kterých je jasný nápis Porodní sály. Nesměle špitnete, že asi budete rodit. (Už vás někdy vyšetřovali přes komunikátor na chodbě?) Za pár vteřin se rozlínou dveře, v nich našťvaný ksicht sestry Godzilly, která na vás vyjede, že tím myslela, zda vám praskla voda, máte kontrakce nebo něco podobného! No jak jste si jen mohla dovolit tohle nepochopit? Váš pocit naprostého imbecila ještě znásobuje výjezd z monitoru, na který vás hned napojila a který ukazuje hanebně plytkou křivku, protože kontrakce v tu chvíli jaksi... povolily. Lékařka, která vás potom vyšetří, vám dává ještě osm hodin a posílá vás domů. Sečteno a podtrženo – tak trapně jste se necítila od dob zhlédnutí Bojiště Země.

06.00. Bolesti se samozřejmě ozvaly hned, jak jste se vrátili domů, takže sice ležíte v posteli, ale příchod spánku je asi tak pravděpodobný jako let na Mars o příštích Vánocích. Trpělivě lokáte maliníkový čaj. Když už vás to nebaví, vstanete, poskakujete na baloně, procházíte se a vzdycháte. Už chápete, co jsou to stupňující se kontrakce. Aniž to tušíte, právě naběhl warpový pohon, zatím pouze faktor jedna. Za asistence vycházejícího slunce snídáte čtyři piškoty.

09.00. Partner už se na to skučení, funění a svjení nemůže dívat a zavelí odchod do porodnice. Konečně! Zvídavému interkomu zavřešíte do útrobu: „Kontrakce!“, nejspíš místní zaklínadlo, poněvadž se ihned otvírají dveře, ve kterých stojí lékařka (jiná než v noci) a s milým úsměvem se ptá, zda vám odtekla plodová voda nebo máte kontrakce. Tak jste tady blbá vy nebo oni?? Zručně skáčete na lůžko s pásy od monitoru, naštěstí stačí deset minut, aby vám dali za pravdu, že už opravdu rodíte. To je ovšem neodradí od toho, aby vás mučili rodinnou anamnézou a obvyklým papírováním. Mezi kontrakcemi se snažíte vzpomenout, kolikáté že je to těhotenství.

11.00. Konečně si pro vás přijde porodní bába a odvede vás do místnosti předporodní přípravy. Pomůže vám převléknout se do andělíčku a pak se vás zeptá, zda jste oholená. Máte dojem, že zdejší personál zřejmě dostává prémie za imbecilní otázky (10). Jak sakra můžete být oholená, když vám ve výhledu brání břicho větší, než má Jabba Hutt, větitel Hana Sola? Vzít v tomhle stavu žiletku do ruky by zavánělo reálným rizikem obřezání! Když to za vás udělá ona, říkáte si, že jste to riziko radši měla podstoupit. A to vás ještě čeká klystýr. Porodní asistentka vám posléze s milým úsměvem sdělí, ať se pokusíte vodu alespoň půl hodiny udržet. Při následující kontrakci přirozeně letí ven.

12.00. Ve dveřích se objeví váš partner. Vypadá jako zatracený doktor z Nemocnice Chicago Hope. Zvedne se vám žaludek a v následující vteřině se vaše tělo snaží zbavit neexistující

ciho obsahu žaludku. Říkáte si, jak tohle partnerovi vysvětlíte, ale když vylezete, bělejší než Gandalf Bílý, začne partner vést zajímavý monolog: „Miláčku, nechtěla bys zkusit sprchu?... Aha, nechtěla... A co ten fitbalon tady?... Ne, to byl hloupý nápad, promiň... A co kdyby sis na chvilku lehla?... Máš pravdu, radši se procházej...“

13.00. Jedete na sál. Hlásíte se o „něco“ proti bolesti, porodní bába si vás zaraženě proměří a pronese IO: „To vás to tolik bolí?“ Jaké telefonní číslo má Cech vrahů? Tahle porodní bába už si příště nezaholí! Šoupnou vás do úzké ledové kóje, jedné z mnoha v řadě. Říkat tomuhle porodní sál vyzní asi stejně jako nazývat Shreka kulturistou. Kromě toho, že vás zase omotají pásy od monitoru (jaké překvapení), napíchnou vám žilu a pumpují do vás antibiotika. Při každé kontrakci si pak málem propichnete celé předloktí. Objeví se lékařka – vaše porod... sakra, jak je ženský tvar od porodník? Porodnice to asi nebude. Snad porodní podle vzoru pokladní? Než stačíte vyřešit toto dilema, doktorka je pryč. Doufáte, že šla pro morfin. Aniž to tušíte, jedete pouze na warp faktoru pět.

13.30. Celá se třesete, ač máte tlusté ponožky, a navíc vám trne tvář. Porodní bába vám vysvětlí, že dýcháte moc zhluboka a máte překysličenou krev. „Musíte dýchat pejska! Pejs-ka!“ Ač se snažíte sebevíc, pořád z toho vychází jen lochneska. Navíc vás neuvěřitelně irituje ten děsný zvuk monitoru. Ač jste předtím vnímala rázné ruch-ruch jako miloučký projev bušícího srdíčka vašeho vetřelečka, teď vám to připadá, jako když ma mut funí do mikrofonu.

14.00. Sakra, kde je ten demerol! Kde je asistentka? Kde je nějaký zatracený doktor? Znovu se vám obrátí žaludek a naprázdno dáváte. Odněkud zezadu se ozve další z řady IO: „Zvracíte? Počkejte, přinesu vám miskul!“ Partner urguje „něco“ proti bolesti, dostane se mu odpovědi, že paní doktorka má toho moc, ale určitě brzo přijde. Pak se ta dobrá žena otočí k vám a praví: „Dýchejte jako pejsek! Pej-sek!“ Jdi do prdele i s čoklem, řvete v duchu, poněvadž jste slušně vychovaná a ani warp fak-

tor sedm vás kupodivu nezbujuje civilizovanosti. Když se konečně objevuje lékařka, zajímá ji pouze to, zda vám otekla plodová voda. Nikoliv? Uděláme rupturu. V ruce se jí objevuje nástroj hodný Jacka Rozparovače a v následné chvíli se dočkáte trošky lidského tepla z vlastního těla. Pár minut poté kontrakce zesílí asi stonásobně, takže brzo přichází neodvratná IO od porodní asistentky: „Jsou teď kontrakce silnější?“

14.30. Znovu se objevuje vaše porodní a kdoví proč mluví klingonsky a strká vám do ruky papíry, jak jinak v klingoštině. Jen s největším úsilím pochopíte, že máte podepsat epidurál. Jelikož už sebou na lůžku bolestí házíte jako ubohá Regan ve Vymítači ďábla, jde vám to ztuha.

14.45. Dosáhla jste nejvyšší warpové rychlosti a Vetřelec se dere ven. Cítíte neklamný znak popisovaný na předporodním kurzu – tlak na konečník. Doufáte, že je to hlava vetřelce, a ne to druhé. Z dálky se vzápětí ozývá vyplašené: „Netlačte!“ A po vteřině snad už poslední IO: „Ono vás to nutí?“ Načež porodní bába přilítne, mrkne vám mezi nohy, odltne a za dvacet vteřin se vrátí s lékařkou v zádech. Konečně se něco děje! Doktorka na vás upře zrak a dívá se tak dlouho, dokud si není jistá, že se vnímáte, co říká. Velmi pomalu, nahlas a zřetelně povídá: „Při následující kontrakci silně stiskněte oči a z celé síly zatlačte. Tlačte, co to půjde, ano? Partner vám podepře záda a přitiskne bradu k hrudníku, ano?“ Když to přijde, uděláte oba přesně to, co říkala. Stejně pak slyšíte povzbuzování, jako z blbého filmu: „Tlačte! Tlačte!“ Když kontrakce přejde a vetřelec uvízne uprostřed cesty, objeví se v ruce lékařky další hrůzostrašný nástroj, je vám jasné, že bude nastříhovat hráz, ale ať, prý to nebolí. Když podruhé opakujete tlačící rituál, dítě vyltne jako Mrakoplaš z Neviditelné Univerzity, za dvě vteřiny zavřeští jako skutečný Vetřelec a vy máte chuť vykřiknout: „Dokázala jsem to!“

Drahé scifistky, myslíte, že to nejtěžší máte za sebou? Jak by ne! Přece jste porodem riskovala vlastní život! Ano. Teď je na řadě duševní zdraví.

napsala Michelle

„ŽIVOT BEZ LÁSKY
JE JAKO VÝLET DO HOR
BEZ KNIH.“

WOJTA BĚHOUNEK &
MÁRIA HÖNSCHOVÁ

S RADOSTOU VÁM OZNAMUJEME,
ŽE DŇA 11. 9. 2010

O 16.30 SA V KOSTOLE
NANEBOVZATIA PANNY MÁRIE
V SPIŠSKEJ NOVEJ VSI VEZMEME

PODUNAJSKÁ 5 VRÁTKOV 11
052 01 SPIŠSKÁ NOVÁ VEŠ 282 01 P. ČESKÝ BROD

DOGMA

Odposlechnuto: Porno je lepší než bulvár, protože útočí na nejnižší pudy, zatímco bulvár jen na nejnižší inteligenci.

Dotazy blbé a rozhovory ještě blbější:

„Vyšla za poslední dva měsíce nějaká kniha?“

„My jsme speciálka na fantastiku a komiks.“

„No jo, ale nad krámem máte napsáno knihkupectví...?“

Dotaz na distribuční společnost: „Ta celková částka je v maloobchodních nebo velkoobchodních cenách?“

Odpověď: „V normálních...“

Diskuze o zdražení Ikarie: „No, já to beru, že za to Vlado Říša nemůže, ale měl by dát výpověď.“

„Jenže to cenu Ikarie nezmění.“

„Možná ne, ale aspoň by tam neměl to teplé místečko.“

„A co vy, zamýšlíte se takhle, když jdete spát, nad tím vším?“

„Nad čím?“

„No, nad tím, jací lidi jsou...“

Něco málo z filmů:

Poslední vládce větru: Pokud přijmete mou teorii, že filmy M. Nighta Shyamalana nabraly od Šestého smyslu kvalitativní směr auťáku, který vylétl ze silnice nad prudkým a hlavně hodně hlubokým srázem, pak vězte, že ani tenhle snímek to nezmění. Nejenže v tom děti „hrajou“ všechny hlavní role, ale ony tomu napsaly dokonce i scénář!

Postradatelní: Mohla to být bomba, ale je to jenom další běčková akčka. Technicky výborně natočená, s perfektním úvodem, na který ale scenárista vyčerpal všechny nápady a zbytek už je jen tuctovka. A Arnold Schwarzenegger se k postavám chová jako ke svým voličům.

Tajemství mumie: Karikatura (ani ne parodie!) Indiana Jonese, ve své druhé půlce velmi nudná, přestože v ní hlavní hrdinka ukáže prsa.

Běhejte s/za Trifidem! Nakladatelství Triton, nechvalně známé úpornou snahou obejít se bez knihkupců, se rozhodlo přispět ke zdraví obyvatelstva a v uplynulých měsících zrealizovalo zvláštní slevovou akci na několik svých knih z edice Trifid. Snížilo jejich maloobchodní cenu pod stokorunu a ve vsí tichosti je nabídlo JEDINĚMU knihkupectví v ČR. S napětím proto čekám, kdy s velkou pompou tuto skutečnost oznámí pod heslem „Hleďteje slevul!“, aby se čtenáři mohli rozeběhnout po republice a pít si se po zlevněných titulech.

Čtyřlístek a autoreklama: Kniha Veselá angličtina se Čtyřlístkem, zadní obálka. V komiksovém stylu tam členové Čtyřlístku nabízejí svoji novou knížku a dialogy (doplněné o anglický překlad a výslovnost) se odvíjejí následovně:

Fifi: „Prodáváme novou knihu.“

Zákaznice (třímá zavřenou knihu): „Tahle kniha je skvělá. Kolik stojí?“

Fifi: „Stojí 200 korun.“

Další zákazník: „Je levná.“

(Poznámka: kniha Veselá angličtina se Čtyřlístkem je ještě levnější – stojí pouze 199 korun!!!)

MIKVE je divadelní představení, které jsme zhlédli ve Stavovském divadle, a opravdu stálo za to. Hra sama možná nebyla až tak kvalitní, ale sestava Janžurová, Medvecká, Boušková, Hybnerová a další z ní udělala zábavu na úrovni, a navíc:

– jelikož divadlo spadá pod Národní divadlo, očekával jsem (pod vlivem Rajmontova uvedení Coriolana), že uvidím – a také jsem viděl – skoro holou scénu. Že uvidím také úplně holé herečky, to mne příjemně překvapilo.

– zajímavé bylo zjištění, že v dnešní politicky korektní době má někdo odvahu uvést hru o tom, že Židovky se k sobě (až na výjimky) chovají hnusně, a že mnohem horší než Židovky už jsou jen Židi...

Pozvánka: Přišla nám na prodejnu mailem, dva dny před datem konání. Pokud někoho přesvědčí k návštěvě dané akce, nechť mne prostřednictvím redakce kontaktuje – rád bych s ním na dané téma uskutečnil a v Interkomu uveřejnil krátký rozhovor.

DIVUS PRAHA + S.D.CH. vas zvou / cordially invite you
STREDA 8 ZARI / WEDNESDAY SEPTEMBER 8
ve 20 hodin do / at 8pm to
DIVUS UNDERGROUND

ČESKA TRILOGIE – DVE PREDSTAVENI – JEDINE
PROVEDENI
A CZECH TRILOGY – TWO PERFORMANCES – ONE TIME
ONLY

...
shrnutí atrakci / resume of attraction:

- 1) loutkove predstaveni / puppetshow
- 2) nova kniha / new book
- 3) hudebni dodatek / music addendum
- 4) Hnusobar / Filthbar
- 5) Hnusoobsluha / Filthservice
- 6) Smrad, tma, prach / Stench, dark, dust

Už úplně všechno je v... jinak. Šel jsem takhle v jedno srpnové poledne z oběda a u kontejnerů na tříděný odpad leželo množství knih. Nahlédl jsem mezi ně a záhy objevil knížku Ondřeje Neffa Všechno je jinak. Pravda, trochu zavánějící zatuchlinou, ale jinak ve slušném stavu, s obálkou. Netvrdím, že k této knize musí Inout všichni, ale že nikomu nestála ani za odnesení (hromada byla evidentně opakovaně probrána a přehrabána), či alespoň za zkoušku prodeje v nedalekém (našem) specializovaném antikvariátu, to už asi o něčem svědčí. Nevím o čem, nejsem filozof, sociolog ani historik, ale věříte, že mi z toho bylo tak nějak smutno...?

Filip Gotfrid

Podzimní porada ČS Fandomu

Vážení sciifisti, zveme Vás na Podzimní poradu, která se koná 16. října v tradičním sněmovním místě v Březové nad Svitavou.

Z programu vybírám: Vyhlášení přijímání nominací na Mloka a Ludvíka – Volba členů rady – Nominace na EUROceny – Zpráva o letošním Parconu a připravovaném Parconu 2011 – Nominace na Parcon 2012 – Zpráva o proběhnutém i připravovaném ročníku CKČ – Předložení smlouvy o pořádání následujících Parconů. **Za Radu ČS Fandomu Pavel Mikulášik**

Literární soutěž ZLATÁ ZEBRA

Když jsem po Parconu 2007 v Nitře psal, že se Zlatá zebra vydala do ciziny, ani mne nenapadlo, že by se mohla někdy vypravit i do jiné země než na bratrské Slovensko. Ale stalo se, letos zavítala do Polska. Nebylo to zásluhou toho, že její mateřský SFK Zebra vznikl v Olešnici – Polsku doslova na dohled, ale toho, že letošní Parcon se konal spolu s Polconem na obou stranách hranice v Cieszyně / Českém Těšíně.

Nakonec byly výsledky Zlaté zebry 2010 vyhlášeny pod přímým dozorem rektorů Uniwersytetu Śląskiego (či kdo to vlastně na těch fotografiích pózoval v hermelínu...)

A jak že 13. ročník Zlaté zebry dopadl?

1. Jan Vavříčka: Voholit, voškubat a spát!
2. Tomáš Heveroch: Práce pro prince
3. Libuše Čermáková: Den princezny
4. Dušan Hrazdára: Proč nejedít sám na jachtě, 5. Pavel Červenka: Kde se pivo vaří, 6. Miroslava Čermáková: Na velikosti záleží, 7. Jan Lipanský: Kdo hledá zlatý dno, 8. Petr Říhánek: Pozor na svá přání, 9. Petr Říhánek & Jiří Šneberger: Tajné přání, 10. Jiří Svoboda: Bídáci, 11. Milan Štajer: Kleptátor

Oceněným gratulujeme, všem zúčastněným děkujeme a už se začínáme těšit na příští ročník. Kompletní výsledky všech ročníků (a časem i vyhlášení dalšího) naleznete na <http://z.arbez.cz/>.

Jménem SFK Zebra:

Doktor [zz@arbez.cz]

- 2010 Voholit, voškubat a spát!
- 2009 Houstone, máte problém
- 2008 Kolaps struktury křemíku
- 2007 Záložní kopie sluneční soustavy
- 2006 Jede traktor, je to Zetor
- 2005 Můj pravnuček Čas
- 2004 Spinkej můj maličký, spi
- 2003 Mezihvězdný lodní deník aneb České dráhy za tisíc let
- 2002 20/02 aneb Před zrcadlem, za zrcadlem
- 2001 A u sklenice vína Bůh řekl
- 2000 Parcon 2000
- 1999 Gumy, gumky, gumičky
- 1998 Z02 (Zebra v Z00)

● stříbřitělesklý halmochron

Vážení autoři, porotci, fanové a další spřízněné duše!

S drobným zpožděním se Vám do rukou dostávají výsledky 21. ročníku literární soutěže „0 stříbřitělesklý halmochron“, pořádané plezeňským sci-fi klubem Andromeda. Oproti předchozím ročníkům bohužel nedošlo na oficiální vyhlášení výsledků a předávání cen v rámci Parconu (letos Triconu). Bleskovým dotazníkem totiž vyšlo najevo, že se nikdo z oceněných této akce nezúčastní. Vítězové se ale nemusejí obávat, že bychom je nějak osídili. V nejbližších dnech mohou očekávat balíček s pamětním diplomem, sborníkem oceněných prací a knižní odměnou, za jejíž poskytnutí děkujeme tradičnímu sponzorovi naší soutěže – nakladatelství LASER BOOKS. Vám ostatním zasláme alespoň sborník oceněných prací v elektronické podobě, v němž naleznete jak oceněné povídky, tak kompletní výsledky soutěže.

Děkuji všem autorům za poskytnutí soutěžních prací a porotcům za jejich hodnocení. Doufám, že i přes drobné problémy a nedostatky (spojené výlučně s finančním zajištěním soutěže) nám zachováte přízeň i v následujících ročnících, v nichž se snad vrátíme ke klasickému vyhlášení výsledků v rámci některé z fandomových akcí. Rovněž děkuji Dárečkovi za nemalou pomoc při technickém zajištění soutěže a zejména za funkční model halmochronu, jehož čerstvým držitelem se s absolutním přehledem stává Hanuš Seiner za povídku „Centrální kód“.

Tímto prohlašuji 21. ročník Stříbřitělesklého halmochronu za uzavřený a těším se s Vámi všemi u nového ročníku nashledanou

Petr Kaufner

NON FICTION

Mario Livio

Je bůh matematik?

Je matematika čistě lidský výtvar a matematici ji vytvářejí nebo „pouze“ objevují objekty a vztahy nezávisle na nich už kdesi existující? Pokud ano, pak kde se nachází prostor jejich existence, pokud ne, pak jak vysvětlíme, že nějaká lidská vmyšlenost tak dokonale popisuje fyzikální svět.

Livio ve svých výběrových dějinách matematiky na vybraných disciplínách demonstruje až nepochopitelnou účinnost postupů a disciplín, které byly mnohdy původně vyvíjeny jen ze zvědavosti a pro (běžnému člověku špatně pochopitelnou) radost matematiků.

Mario Livio: Je bůh matematik?, Dokořán Argo 2010, 248 stran, 350 Kč

4.2. Měsíc a Rock mého života

Arkadský cyklus tvoří především jeho dva základní kameny, romány *Měsíc mého života* a *Rock mého života*. Tato dvě díla mi poslouží jako ohraničení cyklu. Vždyť *Měsíc mého života*, první dílo cyklu, dělí od *Rocku mého života*, který cyklus dosud románově uzavírá, osmnáct let.

Komparace těchto dvou děl jistě poslouží k ukázkám základních vývojových rysů literárního projevu Ondřeje Neffa. Nejprve je ale nutné podívat se bližším pohledem pouze na román *Měsíc mého života*. Nové revidované vydání románu z roku 2007 se totiž od první vydané verze v některých ohledech liší a je nutné základní rozdíly pojmenovat a rozhodnout se, která verze textu je pro účely rozboru cyklu vhodnější.

Změny, které přinesla revize *Měsíce mého života*, se nejvíce týkají poslední (krátké) části románu. V ní rozmlouvají dva staří přátelé: Jakub Nedomý a Dědek Čuchák. Jejich ironický dialog o absurdnosti politických uskupení byl v novém vydání textu mírně rozšířen. Klasickým příkladem vhodného rozšíření textu je například vnesení myšlenky týkající se manipulovatelnosti a stádnosti člověka, kterou autor v *Měsíc mého života* jen mírně naznačoval. Znáť je to například v části textu, kde postavy rozmlouvají o nové politické skupině:

„Pomalou jsem otočil navijákem. Pohyb návny může draťa zlákat.

„Chtěli by nás do vejboru.“

„Ještě nejsme v tom jejich spolku. Jak že se to jmenuje?“

„Svaz Průkopníků.“

„Svaz Průkopníků, můj ty bože.“

Mohli by si dát jiný název. Fundamentalisté. Bojovníci na zdravotní frontě. Nová Hranice. To byly názvy. To dunělo jako zvon! Ale Svaz Průkopníků?“⁴⁸

Neff toho v novém vydání využil a text rozšířil:

„Pomalou jsem otočil navijákem. Pohyb návny může draťa zlákat.

„Chtěli by nás do Vejvodu.“

„Ještě nejsme v tom jejich spolku. Jak že se to jmenuje?“

„Svaz Průkopníků.“

„Svaz Průkopníků, můj ty bože.“

Mohli by si dát jiný název. Fundamentalisté. Bojovníci na zdravotní frontě. Nová Hranice. To byly názvy. To dunělo jako zvon! A za nového dunění mohutná buzerace těch, kteří nedu-

něli. Zase se to dunění ozývá, zatím jen z dálky, poznenáhlu... Proč to vždycky začne znovu? Proč lidi vždycky lezou do stejné kaše s novým názvem?“⁴⁹

Ironické povzdechnutí, pesimistický vhléd do budoucnosti, to jsou aspekty, které v dílech Ondřeje Neffa byly vždy, nicméně teprve v těch posledních jich autor dokázal plně a vhodně využít.

Tím nejdůležitějším, co v této kapitole Neff změnil, je ale samotné označení toho, kde byl příběhově dialog zaznamenán. V původním textu vedou obě hlavní postavy tento dialog na planetě Uma kdesi v daleké soustavě, což může značně měnit náhled čtenáře na vztah Kuby Nedomého k Arkádii. Z dalších děl cyklu vyplývá Nedomého silné pouto k Arkádii. S tím se však závěr *Měsíce mého života*, kde Nedomý Arkádii nakonec opustí, příliš neslučuje. Zřejmě z tohoto důvodu a také i proto, aby tento fakt příliš nenarušoval dataci historie Luny, autor tento údaj v revizi textu pozměnil a dialog umístil do stejného data, ale na jiné místo - do zábavního parku na Luně.

V textu celého románu došlo také k některým změnám. Pokud nyní vynechám drobnější změny stylistické a jazykové, které se v textu přirozeně také objevují, ale nemají pro naše srovnání větší význam, je nutné se zmínit o tom, jak se autor vypořádal se zastaráváním textu. Ten byl totiž napsán ještě v době totalitního režimu a na textu je to znát.

„Nikdo vás nenutí, abyste pracoval v Československé těžební, soudruhu... soudruhu...“

„Jakub Nedomý. Bez vyznání. Chcete, abych vám to podepsal?“⁵⁰ vzpomíná hlavní hrdina na své naverbování na Zemi v okamžiku, kdy už existuje jen malá naděje, že se dostane zpět.

Autor se však s problematikou padlého komunismu vypořádal chytře a zcela v duchu „alternativní historie“, která zde ještě navíc plyně přechází do již zmíněné future history. Pozměnil totiž některé části textu tak, aby z něj vyplývalo, že komunismus v roce 1989 skutečně skončil, ale v prvních desetiletích nového tisíciletí se znovu vrátil.

„Jen ať se ti žluťasové mezi sebou mydlej, bude na Zemi o jednu poušť víc, Střední východ je pokrytej radioaktivní skleněnou deskou, Afrika přišla o tu špičku dole, kterou vidíte na starejch mapách a Severní Amerika už není s tou Jižní spojena a Novej Sovětskej svaz zavedl v půlce Evropy tu Zónu Prospírajícího Socialismu...“⁵¹

48 NEFF, Ondřej. *Měsíc mého života*. Praha: Práce 1988. s. 221. bez ISBN.

49 NEFF, Ondřej. *Měsíc mého života*. Praha: Mladá fronta 2007. s. 225.

50 NEFF, Ondřej. *Měsíc mého života*. Praha: Práce 1988. s. 36. bez ISBN.

51 NEFF, Ondřej. *Měsíc mého života*. Praha: Mladá fronta 2007. s. 10.

Novodobý komunismus pak Neff doslova označuje jako nosocialismus a mistrně zvyrazňuje politickou hrozbu, která je dnes více než živá.

Nově upravený text *Měsíce mého života*, který vyšel necelý rok po *Rocku mého života*, je tedy o něco málo kvalitnější a aktuálnější a Neff se v něm minimálně pečlivostí při tvorbě textu více blíží své novější tvorbě, jako je například právě *Rock mého života*. Vždyť v původním textu si autor ještě plně neuvědomoval, do jaké míry se své historizované budoucnosti bude věnovat i nadále a jaké možnosti mu nabízí.

Jaký text nám však lépe poslouží pro účely srovnání s *Rockem mého života*? Jsem přesvědčen, že vhodnější bude použít text původní. Vždyť právě na něm, v kontrastu s novým *Rockem mého života*, lze rozhodně nejlépe zdokumentovat rozdíly mezi oběma romány, které ohraničují cyklus.

K relevantnímu porovnání obou textů je vhodné nastínit zápletku obou děl. U *Měsíce mého života* je to poněkud složitější, neboť se román skládá ze čtyř částí, z nichž každá má název *Průkopníci*, ale každá jiný děj, který nikdy přímo ne navazuje na ten předchozí. Proto je kniha také někdy považovaná spíše za sbírku čtyř povídek.

V první části *Měsíce mého života* vzpomíná ústřední postava cyklu Jakub Nedomý na události v roce 2045, kdy na Luně pracoval jako horník. Na práci se přihlásil dobrovolně s vědomím, že může nastat situace, která ho přinutí zůstat na Měsíci navždy. To se nakonec skutečně stává a Nedomý vinou války na Zemi zůstává na Měsíci. Žádné pokusy o útek ho nezachrání (naopak je sám málem popraven naštvanými horníky) a on na rozdíl od mnoha ostatních dělníků zůstává na Luně.

V druhé části románu má už Jakub Nedomý se svým přítelem Dědkem Čuchákem v Arkádii zřízenou dílnu se starožitnostmi, které tam také zručně padělají. Nedomý se zúčastní natáčení iluzinu, obdoby dnešních filmů, postavené na přenášení emocí. Nakonec se odměnou za účast na náročném natáčení dozvídá, že kat, který ho měl v první části popravit a po jehož totožnosti Jakub s touhou po pomstě dlouhou dobu pátral, je jeho nejlepší kamarád, kyborg Dědek Čuchák.

Ve třetí části se Kuba zapojuje do spleť politických událostí, které souvisejí s pokusem s pokusem organizace Nová hranice o politický puč v Arkádii. Kuba Nedomý se do sítě organizace, která v mnohém připomíná někdejší fašistická hnutí, zaplete více než by chtěl a dostane se dokonce do vězení, kde málem přijde o rozum.

Čtvrtá část je pouze jakýmsi krátkým povzdechnutím nad lidskou ovlivnitelností, kdy Kuba Nedomý a Dědek Čuchák při lovení ryb rozmlouvají o nové politické organizaci.

Rock mého života má podobnou kompozici jako *Měsíc mého života*. Je však daleko rozsáhlejší a je tvořen třemi částmi – *Elvisova smrt*, *Elvisův koncert* a *Elvisovo narození*, které na sebe tentokrát navazují, a proto román působí mnohem uceleněji než *Měsíc mého života*.

Nejnovější románový příběh z Luny v sobě spojuje science fiction drama s detektivním příběhem a odhaluje pravou identitu Elvise Presleyho a obrovské spiknutí, které může zničit celou Arkádii.

Jakub Nedomý opět vypráví příběh jako retrospektivu.

V první kapitole se přítom dozvíme část příběhu, ke kterému se musíme teprve postupně propracovat. Už z toho je zřejmé, že Neff, který od *Měsíce mého života* nabral mnoho zkušeností s psaním SF, učinil po stránce kompoziční, fabulační a narativní velký krok kupředu. Zápletko s Elvisem Presleym, zcela evidentně záměrně absurdní, je však promyšlená a nepostrádá originalitu, údernost, nečekané pointy a zvraty tolik příznačné hlavně pro povídkovou tvorbu Ondřeje Neffa.

Román je svou stavbou zcela profesionální. Neff už nepředkládá pouze tok myšlenek a nápadů, kterým v *Měsíci mého života* chybělo lepší promyšlení, provázání a učesanost. Tentokrát už se ke svému, jistě velmi spontánně napsanému, textu vrací a pečlivě ho promyšlí, rozvíjí a propojuje jednotlivé jeho části. V konečné fázi je to na románu velice

znát. Zatímco *Měsíc mého života* chyběly pečlivější korektury (z části napravené ve zmíněném revidovaném vydání), *Rock mého života* nedostatečnou pečlivostí a kontrolou textu netrpí.

Neff v posledním Arkadském románu naplno ukazuje, proč je považován za jednoho z nejlepších českých spisovatelů science fiction. Vše, co v *Měsíci mého života* autor načas, v *Rocku mého života* rozpracoval s daleko větší pečlivostí a promyšleností. Fakt, že *Rock mého života* pokračuje a rozvíjí to, čemu *Měsíc mého života* byl pouze úvodem, je zřejmě prvním zásadním rozdílem mezi oběma romány a také zřejmě první odpovědí na otázku, v čem je dnešní Ondřej Neff jiný než ten z konce 80. let. Dnešní Neff je obratnější. Zvládá lépe řemeslo a doslova se „naučil“ psát stejně dobré romány jako povídky.

Rozpracování témat, načatých už v prvních dílech Arkadského cyklu, je pro *Rock mého života* typické. Výborně lze tento fakt vyčíst například z popisů absurdního systému, který panuje v Arkádii, či z názorů hlavní postavy Kubu Nedomého. Ten se v *Měsíci mého života* považuje za realistu:

„V životě platí zásada Velikého Jinak.

Optimisté věří, že všechno dopadne dobře, a pesimisté, pevní ve své víře v neblahé vyústění všech dějů, se jim smějí. Asi jsem realista, protože věřím, že všechno dopadne jinak, než si člověk představuje, ať už lépe nebo hůře.“⁵²

Zato v *Rocku mého života* už přemýšlí i o štěstí a změně: „Co je štěstí? Štěstí je malá změna k lepšímu. Trvalé štěstí je nesmysl, není žádné trvalé štěstí. To jako když vás v obchodě lákají na trvale snížené ceny. To je přece nesmysl. Zlevnění znamená, že něco stálo deset reálů a dnes to stojí devět reálů. Ještě zítra to bude zlevněné zboží, ale pozítří a za týden to bude prostě zboží, které stojí devět reálů a za měsíc budete nadávat na neslýchanou drahotu, že to stojí devět reálů a mělo by to stát osm.

Se štěstím je to stejné.

Změna nesmí být moc veliká, protože velké změny člověka vyvedou z rovnováhy, a vyvedení z rovnováhy není štěstí, ale opru, takže moc velkou změnou k lepšímu si člověk tak zamotá hlavu, že je to spíš změna k horšímu.“⁵³

Neff je zcela nepochybně mnohem vyspělejší také po řemeslné stránce. Děj *Rocku mého života* je složitější, propracovanější. Neff navíc zvolil kombinaci science fiction a detektivní zápletky, což mu umožňuje stavět ústřední postavy do nových situací, ve kterých se mu daří mnohem lépe prokreslit jejich charakter. Díky tomu už nepůsobí tak jednoduše a přímočaře, jako tomu bylo u *Měsíce mého života*. Tam tímto „nedostatkem propracovanosti“ trpěly hlavně vedlejší postavy – Dědek Čuchák, Su Wang-li, doktor Kurz či policista Mantella. Neff navíc své postavy obdařil schopnostmi zcela lidskými a přirozenými. A mnohdy negativními a náležitě doplněnými společenským rýpnutím, které Neff s radostí vkládá do rádků, jak to jen jde:

„Ty jsi policajt Luigi, říkáš mu. Když jsem byl malý kluk, ještě nahoře na Plesnivce, lidi tam lovili zvířata. Běhali po lese a stříleli na ně. Jen tak, pro zábavu. Říkali si 'milovníci zvířat', a když jim někdo řekl, že jsou vrazi, hájili se: vždyť my se o ně staráme, my se v zimě brodíme sněhem, abychom jim nasypali do krmelce žrádlo, a vy nám budete vyčítat, že jsme vrazi zvířat?‘

Mantella chápal, kam tím mířím, a švalo ho to, protože to byl kádrový policajt, který si na statutu veřejného činitele velmi zakládal.

„Tím chceš říct, že my ten zločin živíme, abychom nepřišli o kšeft.“

„Přesně to si myslím.“

„To je hnusná, zlovolně pomlouvačná myšlenka zrozená v mozku navyklém na zvrhlý způsob uvažování, která mě po-

bučuje a plní znechucením,“ řekl Mantella. „Tím spíš, že je pravdivá.“⁵⁴

Není však samozřejmě možné zaměřovat literární kvality děl Arkadského cyklu, ve kterých by *Měsíc mého života* s *Rockem mého života* soupeřit nemohl, s neodmyslitelným významem *Měsíce mého života* pro základní faktografii celé Arkadské série. V kontextu Arkadského cyklu totiž *Měsíc mého života* působí jako úvod do cyklu. A nejen jako úvod. Tím, že zpracovává i dvě dobrodružství z života hlavní postavy a jeho přátel (2. a 3. část *Měsíce mého života*) a spíše životní bilancování z pozdější fáze jeho života (4. část *Měsíce mého života*), lze *Měsíc mého života* považovat za román, který udává základní místopisné a datační vymezení působnosti cyklu.

Do této časové a místopisné osy Arkádie pak Neff postupně zasazuje další díla cyklu včetně *Rocku mého života*, který na rozdíl od *Měsíce mého života* popisuje pouze krátký úsek života Jakuba Nedomého.

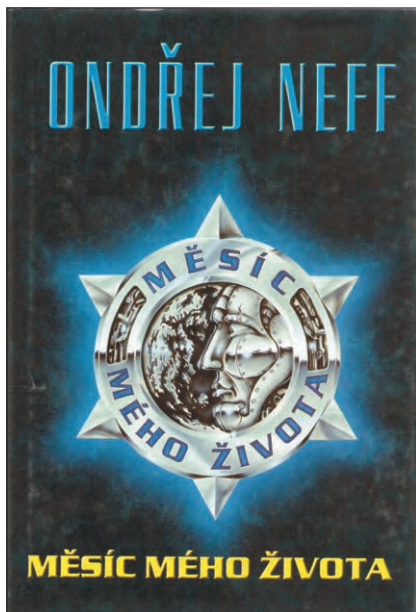
Neplatí to však zcela. Například román *Reparátor* s další významnou postavou cyklu Ronem Astonvargou z tohoto časového vymezení vybočuje. (Odehrává se až v roce 2227, tedy po čtvrté části *Měsíce mého života*.) Výjimkou je

také povídka *Havárie Drakkaru*, napsaná jako rozhlasová hra, jejíž děj se odehrává také po čtvrté části *Měsíce*, konkrétně v roce 2214.

V rámci srovnávání dvou zásadních děl Arkadského cyklu je nutné se zmínit také o jazykové výbavě obou knih, která je pro Arkadský cyklus velmi příznačná.

Dá se očekávat, že i v tomto bude *Měsíc mého života* předčen dosud posledním románem Arkadského cyklu. Zde však není odpověď zdaleka tak jednoznačná. Právě jazyková chudost bývá Neffovi někdy vytýkána. Ale jsou díla Arkadského cyklu skutečně jazykově slabší? Jsem přesvědčen, že nikoliv. Fakt, že si autor pro svůj Arkadský cyklus zvolil jazyk hovorový, slangový, je logický vzhledem k tomu, že většinu příběhů vypráví Kuba Nedomý, hrdina v myšlení a vyjadřování poměrně přímočarý a vtipný za každých okolností. „Seberte si pitivo a baštivo a dejchivo a pokračujte po svých.“⁵⁵

Nicméně poměrně důrazná a nekompromisní jazyková výbava hlavního hrdiny, kterou komentuje všechno kolem sebe, neznamená jazykovou chudost cyklu. Pozornému čtenáři neunikne, že Neff umí s výrazovými prostředky pracovat velmi

52 NEFF, Ondřej. *Měsíc mého života*. Praha: Práce 1988. s. 176. bez ISBN.

53 NEFF, Ondřej. *Rock mého života*. Praha: Mladá fronta 2006. s. 141.

54 NEFF, Ondřej. *Rock mého života*. Praha: Mladá fronta 2006. s. 142.

55 NEFF, Ondřej. *Měsíc mého života*. Praha: Práce 1988. s. 69. bez ISBN.

zručně. Drží se jazykové oblasti, kterou pro svého hrdinu zvolil, ale v rámci možností s oblibou používá neobvyklá slovní spojení, experimentuje, přiděluje neobvyklá slova obvyklým věcem (Země = *plesnivka*) a dokonce si vymyslí i nová slova (*plastivze* či *iluzín* neboli obdoba dnešní televize, fungující na emocích; obyvatel Země je *bláták*, fundamentalista *fundák*, policistům havíři říkají *citróni* kvůli žlutým skafandrům atd.).

Všechny tyto prvky lze nalézt už v *Měsíci mého života* či prvních povídkách Arkadského cyklu. Proto je jazyk jedním z nejstabilnějších řemeslných prvků Ondřeje Neffa, který se vyskytuje už od jeho rané tvorby a zůstává v prakticky nezměněné podobě i v nejnovějších dílech cyklu.

Arkadský cyklus se co do literární kvality zcela nepochybně vyvíjí. Podle nastíněných rozdílů mezi *Měsícem mého života*, dílem, které dalo základ celé sérii, a *Rockem mého života*, kvalitou zatím nejlepším dílem cyklu, lze předpokládat, že i další román cyklu se bude ubírat v podobném duchu.

4.3. Vývoj postav v závislosti na tvůrčím období autora

Dříve než přistoupím k rozhodnutí, jakým způsobem se autor během přispívání do Arkadského cyklu zdokonalil, a mapování tohoto vývoje, zastavím se ještě u jednoho prvku Arkadského cyklu, u kterého je nutné zhodnotit posun v posledních dílech cyklu, oproti dílům prvotním. Tím prvkem jsou ústřední postavy cyklu, jejich propracovanost, charakter a případný vývoj (pokud nějakým procházejí).

Ač je zřejmé, že nejsilnějšími prvky děl Arkadského cyklu jsou především rychlý a spletitý děj a často ironizované popisy absurdnosti a povrchnosti Arkadských reálií, postavy mají v cyklu také svou nezpochybnitelnou úlohu, byť je to především postava hlavní, která všechny ostatní svou charakterovou výbavou a faktem, že je postavou autorskou, značně zastíňuje.

Nejprve si představme ústřední postavy Arkadského cyklu. Jsou to především postavy, se kterými se setkáváme ve většině děl série ať už v povídkách, nebo ve dvou ze tří románů.⁵⁶ Bezpochyby nejzásadnější postavou cyklu je cynik, pragmatik a oběť Paragrafu šest⁵⁷ Jakub Nedomý.

Nedomý je člověk přímé povahy, postava, které lze přisoudit přízvisko antihrdina. Je to muž, který se do nepříjemných si-

tuací dostávat nechce, který o ně nestojí. Poprvé se objevuje právě v *Měsíci mého života*. „*Neff si v tomto románu zvolil nový typ hlavní postavy, po ultrakladném Radu Haagerovi je to člověk veskrze obyčejný, individualista a samorost, člověk, jemuž se průkopnictví stalo osudem.*“⁵⁸

O světě kolem sebe si Nedomý nedělá přehnané iluze. Těžší ze svých zkušeností (ne však v prvním příběhu *Měsíce mého života*, kde naopak zkušenosti získává) a také si nechce nechat nic líbit. Když v první části *Měsíce mého života* málem zemře, rozhodne se za každou cenu najít toho, kdo ho měl popravít. A věnuje tomu téměř vše.

„*Uvědomil jsem si, že po ničem jiném netoužím tak silně, jako po tom, abych se s tím chlapem ještě někdy potkal tvář v tvář. Všechny prachy bych za to dal, plnou sumu jedny stovky táců. Zůstal bych kvůli tomu i na Luně.*“

*Když jsem si to uvědomil, zamrazilo mě v zádech. Ptal jsem se sám sebe: je tvoje nenávisť opravdu tak silná?*⁵⁹

Právě díky charakteru, který je ve své přímočarosti možná trochu naivní, lze Nedomého označit (a zřejmě by ho tak označili i recenzenti osmdesátých let) za hrdinu lidového.

Nicméně v porovnání s následujícím není charakter Nedomého tak zásadní. Mnohem důležitější je autorova ironie, myšlenky a názory, které ke čtenáři skrze Nedomého posílá.

Nedomý je totiž vypravěčem většiny příběhů cyklu. Autor ke čtenáři promlouvá až na malé výjimky jeho ústy. Skrze jeho pohled hodnotí různé životní situace a názory, ironizuje byrokracii či paroduje běžné lidské vlastnosti. Tomu napomáhá i jazyk, který Neff pro svého hrdinu (a většinu děl cyklu), zvolil. Je to jazyk člověka, který si na nic nemusí hrát, člověka, který mnohé prožil a snaží se plavat proti proudu, jen když je přesvědčen, že je to nezbytné. Nedomý události, kterých se účastní, ovlivňuje nezvykle málo. Většinou spíše pouze zapadá do mozaiky jejich sledu, a jen když se k tomu opravdu rozhodne, se snaží tyto události změnit a naklonit ve svůj prospěch. Díky těmto faktům je Nedomý postavou, ke které se dokáže čtenář přiblížit.

Jakub Nedomý je hrdina, který zpočátku trpěl přílišnou plochostí. Autor, který ještě neměl zkušenosti s dostatečným profilováním postavy (před *Měsícem mého života* se o to mohl po-

56 Hrdinu románu *Reparátor* Ron Astonvarga, stejně jako hrdiny některých povídek zde nebudu zmiňovat, protože mi jde především o zhodnocení autorovi práce s postavami cyklu na konci osmdesátých let a v pozdější době.

57 „*Maximální délka pobytu na Měsíci je stanovena na pět set šedesát dní. Kdo se zdrží déle z jakéhokoliv důvodu, ať zaviněného nebo nezaviněného vyšší mocí, ztrácí právo na návrat na planetu Zemi a stává se trvalým občanem Lunárního společenství, aniž by měl nárok na jakoukoliv náhradu ze strany pékál.*“

58 LANGER, Aleš. *Průvodce paralelními světy. Nástin vývoje české sci-fi 1976-1993*. Praha: Triton 2006. s. 207. Autor používá citaci: KOSATÍK, P. *SF od začátku do konce*. Kmen 1989. č. 9, s. 10.

59 NEFF, Ondřej. *Měsíc mého života*. Praha: Mladá fronta 2007. s. 62.

kusit pouze v prvním díle Marsovské série *Pán modrého meče*, nicméně hrdina Rad Haager byl ještě daleko jednodušší a dimenzovaný spíše jako komiksový hrdina pro mladšího čtenáře než jako plnohodnotná postava, si s hrdinou neuměl příliš poradit, a tak mu dal spíše jednoduché rysy a charakterovou výbavu.

Přesto je na tom Nedomý samozřejmě mnohem lépe než Rad Haager. O jeho myšlení se už v *Měsíci mého života* dovídáme daleko více. Navíc Nedomý „není tak nepravděpodobný jako pedagogicky hodnotný Haager“⁶⁰ a čtenář v něm daleko více poznává skutečného člověka.

Problémem *Měsíce mého života* je však minimální vývoj hrdiny.

Autor si totiž před sebe nevědomky postavil velice obtížný úkol. Popsat ve všech částech *Měsíce mého života* svého hrdinu na začátku, v prostředku a ke konci jeho života na Luně. A bohužel při celkovém náhledu na dílo čtenář zjistí, že Nedomý nedoznal žádných změn. Všechna dobrodružství a útrapy, které za svůj život zažil, se na něm nikterak nepodpsala. Jeho charakter je i v posledních kapitolách *Měsícem mého života* stále tak přímočaře ironický a nelze mluvit o žádném charakterovém posunu, jenž by vyplýval ze zkušeností, které postava za svůj dlouhý život nabrala.

„Ze sprchy mne odvedli k lékařům. Dal mi posilující infuzi a taky regenerátor mi hodně pomohl. Bolest zmizela a žilami se zvolna rozlévaly vlny životní síly.

Spolu s nimi se začala ozývat nenávisť.

Velitel se usmál.

Opíral se zadkem o okraj stolu. Mladý kapitán Nové Hraniče. Kolik mu mohlo být? Jak dlouhou dráhu životní poutě stačil ujít? A kolik životních poutí překazil?

„Asi jste už pochopil, že jsme vás přestali psychicky kondicionovat. Potřebuji si s vámi rozumně promluvit.“

„Už se mnou mluvíte...“

„Uplynuly čtyři týdny od vašeho zatčení. Ano, vyšetřování trvá měsíc.“

Měsíc mého života, pomyslel jsem si trpce.

„Váš případ je vážný, pane Nedomý. Vyšetřovací orgány našly ve vašem bytě nástroj zločinu.“

„Ano?“

Už jsem se zmohl i na ironii. Brzy bude následovat zuřivost, bití, šoky. A znovu ta psychická kondicionizace. Udělají ze mne zase zvíře.“⁶¹

***

Zřejmě ještě větší problém v *Měsíci mého života* značí vedlejší postavy. Ty totiž trpí přílišnou náčrtkovostí a nedotažeností. Další z postav, které se objevují ve většině děl cyklu, je především Dědek Čuchák, napůl člověk a napůl kyborg, Nedomého kolega a přítel z obchodu se starožitnostmi, který si v Arkádii zařídili. Dále také Su Wang-li, Nedomého životní láska, která pochází z Číny a která do cyklu neváhá vnést trochu čínských zvyků a bojových umění. Posledními dvěma postavami, které Neff detailněji propracuje skutečně až v *Rocku mého života*, jsou policista Manželka a doktor Kurz, který se stará především o „údržbu“ Dědka Čucháka.

„Pozitivum odklonu od supermanského hrdiny či ‚kladase‘ Haagera je sice nesporné, bohužel nedostatečná práce s ostatními postavami se tu projevuje opět – lidé se objevují a ztrácejí často je podle okamžité situační potřeby, jejich fyzické schránky nejsou naplněny individuálním duševním obsahem, ba i typizace je nanevýš náčrtková.“⁶²

Nedostatečnou propracovanost vedlejších postav se Neffovi podařilo napravit v některých povídkách a z velké části především v *Rocku mého života*. Nicméně

špatná práce s postavami epizodními, ať už to jsou Nedomého protihráči a nepřátelé, či jiné postavy, které už v žádných dalších dílech Arkadského cyklu nefigurují, už být napravena nemůže.

Jakub Nedomý doznal zřejmě nezajímavějšího zpracování v povídkách *Hlídkka 2* a *Hlídkka 3*. Právě *Hlídkka 3* nabízí hned několik pasáží, které nám Nedomého pomohou lépe prokreslit. Například pasáž, kdy k hrdinovi promlouvá jedna z vedlejších postav:

„Je ve vás neklid. Toužíte být nablízku, když se děje něco významného. Jenomže máte v sobě jakousi zábranu. Chcete být součástí historie, ale nechcete se přidat k lidem, kteří ji tvoří. Jste pozorovatel.“⁶³

Touto definicí autor zcela vystihl podstatu charakteru své hlavní postavy, aby následnými díly ukázal, že už se nebojí toto schéma alespoň mírně překonávat.

Určitou plochost postav však pomohl odstranit až *Rock mého života*. Vedle Jakuba Nedomého dostávají mnohem více prostoru i další postavy a ani Nedomého protivníci už nejsou tak samoúčelní a zbyteční. Ukazuje se tak, že Su Wang-li je skutečně přebornicí v čínském bojovém umění, moudrech a

60 LANGER, Aleš. *Průvodce paralelními světy. Nástin vývoje české sci-fi 1976-1993*. Praha: Triton 2006. s. 207.

61 NEFF, Ondřej. *Měsíc mého života*. Praha: Práce 1988. s. 199. bez ISBN.

62 LANGER, Aleš. *Průvodce paralelními světy. Nástin vývoje české sci-fi 1976-1993*. Praha: Triton 2006. s. 207. Autor používá citaci: SCHNEIDER, J.: *Měsíc fikce*. Tvorba 1989. č. 18, s. 12-13.

63 NEFF, Ondřej. *Hlídkka 3*. In.: NEFF, Ondřej. *Pravda o pekle*. Praha: Klub Julese Vernea 2003. s. 180.

žárlivosti, doktor Kurz zase vynikající a trochu pyšný a sebevědomý odborník, Kazimír Prus alias Dědek Čuchák zase vždy pohotový, kyberneticky přesný a možná trochu dětinský a Luigi Mantella příliš upjatý, trochu neschopný a zbabělý a přitom pomoc neodmítající.

„Poslyš Luigi, a co kdybys mě pustil ke stolu?“

„Jak to myslíš?“

„Jak jsem řekl. Podíval bych se do archivu, co říkáš?“

„Nemáš oprávnění.“

„Ty ho máš, Luigi. Můžeš se do archivu podívat, kdykoli potřebuješ. Jsi velká šajba u policie.“

„Není to soukromý podnik a já tu nešéfuju!“ bránil se Mantella.

„Tak je to správné, Kubo,“ řekl mi do komlinku Dědek. „Jedme na něho. Něco ti povím Kubo. On na to čeká.“

„Jak tě to napadlo?“

„Všimni si, že se neodpojil. Visí na oráčku. A vstal a dal ruce pryč. Ještě by se mohl odlogovat hlasově s emoční identifikací. Vsadím se, že to neudělá.“

Takový byl Mantella. Sám o své vůli by mi nikdy nepodal pomocnou ruku, otevřeně, s rizikem, že si to odskáče. Kdybych visel na římse, nepodal by mi žebřík. Co by tedy udělal? Zakopl by o žebřík, a ten by se posunul tak, abych po něm mohl slézt, a on by mi pogrataloval, že mě zachránila šťastná náhoda.⁶⁴

Rock mého života konečně ukazuje Jakuba Nedomého jako muže, který zažil mnohé. Jeho životní zkušenosti se románem prolínají a stávají se kořením jeho charakteru. Neff hrdinovi konečně nadělal také notnou dávku vzpomínek a mnohem pečlivěji propracoval jeho názorový aparát.

Nedomý se tak stává plnohodnotnou osobností, která už v příběhu není pouze kvůli povětšinou zcela ironickému tlumočení okolností a předávání autorových myšlenek. Neff si konečně uvědomuje, že první osoba, ve které je většina děl cyklu napsána, mu dává velký prostor pro rozehrání vnitřních pocitů postavy.

„Když jsem byl malý, maminka mi vyprávěla pohádku o ševci a čertovi, tom, jak to chytré švíčko přilepilo zloducha na verpánek. Už tenkrát jsem v sobě měl nějaké zločinecké buňky, asi ty, které mě pak přivedly na dráhu obchodníka se starožitnostmi. Místo abych se radoval z vítězství principu dobra nad principem zla, spekoval jsem, jakým odmašťovačem by se dal polapený čertík odlepit. Bylo mi líto čertovského tvora, že ho přilepili a nemůže se hnout.“⁶⁵

Specifickou kapitolou jsou postavy z povídek. Těm se napopak Neffovi dařilo dát smysl a jasnou pozici v příběhu daleko lépe, než tomu bylo u jeho rané románové tvorby. Například postava Marka Mausera z povídky *Zepelín na Měsíci* je vypra-

covaná výborně a autor evidentně věděl, jaká bude její poloha a její význam v povídce. Podle Langerera autor především „přivádí do své SF tvorby netypického hrdinu – snílka a podivína. Také v tom je jeho velký přínos k modifikaci vžitých schémat SF.“⁶⁶

I to je jeden z důkazů, že románová tvorba autora doznala velkého posunu, zatímco jeho tvorba povídková si spíše udržuje jistý standart.

5. Arkadský cyklus: Obraz literárního vývoje autora

5.1. Posun autorského projevu v Arkadském cyklu

Jakým literárním vývojem prošel autor během těch více než třiceti let, kdy je aktivním spisovatelem? Naše měřítko je poněkud menší. Začíná v roce 1988 prvním dílem Arkadského cyklu *Měsíc mého života* a končí v roce 2006 *Rockem mého života*. Je samozřejmé, že autor svoji tvorbu ještě nekončí. Napopak do Arkadské série hodlá i nadále přispívat dalšími tituly. V nejbližší době má například vyjít další román z prostředí lunárního habitatu, který prozatím nese název *Hvězda mého života*. Máme se v něm dozvědět více o dosud tolik nepropracovaných postavách cyklu Kazimíru Prusovi (Dědek Čuchák) a Su Wang-Li.

Že je Ondřej Neff dnes daleko profesionálnější spisovatelem, je zřejmé. Nelze však mluvit o tom, že by byl spisovatelem jiným. Ondřej Neff se v mnoha oblastech zdokonalil, zlepšil, nicméně duch jeho děl, styl psaní a některé charakteristiky jeho literárního projevu zůstaly stejné.

Tak především je to Neffova nápaditost. I nejnovější povídky a romány dokazují, že je Neff stále v dobré formě. Ve svých povídkách hýří nápady a mistrnými pointami stejně, jako tomu bylo u *Zepelínu na Měsíci*. V románech si pak udržuje svůj specifický „lidový“ jazyk a velmi zdařile napsané akční pasáže. Právě akce je jedním z Neffových prvků, který zůstává už od osmdesátých let jako dědictví klasické dobrodružné SF. Neff se v akčních pasážích cítí evidentně sebejistě. Nebojí se používat strohé, rychlé věty ani barvitě, delší, akční pasáže. Akční části často přicházejí náhle, přerušují děj dříve, než by mohl začít nudit. Neff neváhá hnát akci často až na mez únosnosti a nutno říci, že se mu to v některých případech i vymstí až příliš nepřehlednou stavbou či omezením ostatního děje.

Druhým prvkem, který u Neffa zůstává stále stejný (či jen s mírným zdokonalením), je jeho smysl pro detail. Neff ho ukazuje nejen v akčních pasážích, které umí podtrhnout právě značnou detailností, ale i při popisu běžných situací či prostředí. Především Arkádie tak v průběhu cyklu dostává stále zřetelnější a propracovanější kontury.

Třetici původních prvků v díle Ondřeje Neffa uzavírá jeho osobitý jazyk. V Arkadském cyklu používá téměř výhradně jazyk velmi neformální, neváhá také s použitím expresionismů a

64 NEFF, Ondřej. *Rock mého života*. Praha: Mladá fronta 2006. s. 292-293.

65 Tamtéž. s. 262.

66 LANGER, Aleš. *Průvodce paralelními světy. Nástin vývoje české sci-fi 1976-1993*. Praha: Triton 2006. s. 200.

rád si vymýšlí nová slova pro své technologie. Jazyk Kuby Nedomého je toho typickým příkladem. Je to jazyk spíše méně vzdělaného člověka s jednoduchým, ale praktickým uvažováním, které si s ničím nebere servítky. Pod zdánlivou jednoduchostí jazyka se však skrývá velmi osobitý a propracovaný styl, který autorovi sedí a je stejně barvitý jako jiné, rozmáchejší jazykové styly.

Důležitější pro nás však je, odpovědět si na otázku ve kterých oblastech se Neff, při psaní cyklu, zdokonalil. Tím nejzákladnějším a nejviditelnějším prvkem je zřejmě práce s postavami.

V *Měsíci mého života* mají především epizodní a vedlejší postavy jen velmi plochý charakter a mizernou psychologii, odcházejí a přicházejí ne podle logiky, nýbrž podle potřeby autora a čtenáři ani není umožněno, aby se je pokusil hlouběji pochopit. Neff si viditelně neuměl poradit s postavami na delším prostoru, protože řada postav z jeho povídek je zpracována velmi dobře. Bohužel epizodní postavy v románech trpí nedostatečnou péčí. Neff s nimi při střetu s Kubou Nedomým pohazuje jako s figurkami na šachovnici a nedá jim uvěřitelné pozadí, protože nemá jasný koncept, jak je uchopit. To se mění částečně v *Reparátorovi* a povídkách a zcela v *Rocku mého života*.

Už v *Reparátorovi* je patrná jasná změna k lepšímu. Většina postav zde má svůj účel a smysl a své přispění k ději.

V *Rocku mého života* pak autor evidentně s postavami pracuje daleko lépe. Jednak zde má každá z nich mnohem více prostoru (autor trochu ubral na akčnosti) a také je mnohem uvěřitelnější a individuálnější. Autor pak s oblibou spojuje „lidově filosofické“ úvahy s popisem charakteru jednotlivých postav, čímž je zdařile modeluje čtenáři.

„Su je povětšinou milá. Používám pro ni slovo ‚sladká‘ proto, abych ji namíchnul a její milost poněkud zmírnil, blíží k normálu. Ve světě permanentní nasranosti, neboť, jak říká Maurice de Boulignard, můj duchovní učitel, tento největší belgický básník, kterého bohužel nikdo nezná, nasranost je konstanta pro stav lidského ducha, a jakožto stav „štěstí“ nevnímáme nějaký definovatelný stav, nýbrž okamžik změny ze stavu standardní nasranosti do stavu menší nasranosti, přičemž ten

stav menší nasranosti se v krátké době zacelí a stane se novou normou a stará nasranost je zapomenuta, eventuálně idealizována a vnímána jako Zlatý věk, tedy v tomto světě permanentní nasranosti je stálá laskavost vnímána jako slabomyšlnost a je jaksi podezřelá a nežádoucí. Přirozeně milá Su, když ji nazvu „sladkou“, přestane být abnormálně milá a komunikace je s ní snazší.“⁶⁷

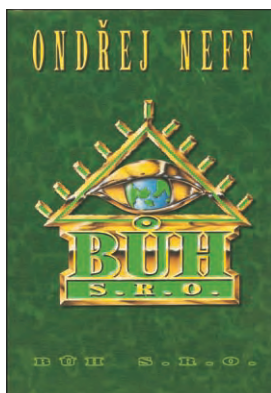
Druhým prvkem, v kterém lze najít zdokonalení, je daleko větší obratnost při celkové stavbě textu. U *Rocku mého života* je vidět odklon od spontánního, nepřilíhajícího promyšleného psaní k větší provázanosti a komplexnosti textu. (Dokládá to i kompozice románu.)

Autor se naučil text opracovat a nechat v něm pouze to podstatné (byť se to samozřejmě nedaří zcela). V *Měsíci mého života* na sebe mají dané texty jen malé vazby. Autor jako by se bál komplexnějšího románu, a proto napsal čtyři příběhy, které na sebe navazují spíše volně. Nicméně žádný příběh mu potom nedává dostatečný prostor pro jeho postavy a myšlenky a celá kniha proto vyznívá trochu ploše. Autor si v ní navíc zřejmě ukrojil velké sousto tím, že ohraničil pomyslný začátek a konec datace cyklu, kde ale oba póly vykreslil téměř stejně.

Posledním zřetelným prvkem Arkadského cyklu, který se změnil, je vyrovnaní poměru akční / neakční děj. V *Rocku mého života* je sice akčního děje také dost, nicméně v porovnání například s *Reparátorem* je zastoupen daleko méně. Autor místo něho používá víc popisů, charakteristiky a dialogů, které mu jdou stejně skvěle jako akční pasáže. Důležité je i častější vkládání zajímavých autorských myšlenek a ironických náhledů na dnešní společnost skrze Arkadské realie.

5.2 Zhodnocení literárního vývoje autora

Ondřej Neff ušel od osmdesátých let minulého století dlouhou cestu. Na počátku byl autor ovlivněn slušnou tradicí a vlnou zájmu o SF literaturu s jen malými zkušenostmi s psaním delšího prozaického textu. To se odráží na řemeslné kvalitě prvních děl nejen Arkadského cyklu, ale všech delších prozaických textů o které se pokusil. Během devadesátých let se začal trend měnit. Neff se především na trilogii Milénium učí psát

67 NEFF, Ondřej. *Rock mého života*. Praha: Mladá fronta 2006. s. 99.

delší a propracovanější text. Román *Reparátor* už poté obsahuje daleko méně řemeslných neobratností, než tomu bylo u *Měsíce mého života*. Po začátku nového tisíciletí už autor definitivně nalézá svou polohu. V románech se mu konečně daří najít vhodný poměr akce, humoru a myšlenky.

Zásadním faktem, který Arkadský cyklus dokládá, je Neffova schopnost vkládat do svých děl všechny tři prvky, které jsou pro něj typické – akci, filosofický podtext a humor. Tato schopnost se totiž s postupem času zdokonaluje a lze říci, že v nejnovějších dílech už je téměř dotažena k dokonalosti.

Pokud mluvíme o akci, platí i pro zbytek autorovy tvorby (s několika výjimkami), že mírně ustupuje zbylým dvěma polohám. Přesto je autor v oblasti akční povídky a akčních pasáží v románech (jejichž počet se tedy snižuje) velice jistý a dokáže je často obohatit o některé další prvky, jako jsou zajímavé detailní popisy, zdařilé napětí a akční klipovitost, příznačné především pro americkou hard SF a kyberpunk.

Co u Neffa naopak přetrvává ve stejné míře je jeho osobitý smysl pro humor. Vždyť již v prvních nefantastických knihách, „v próze pro mládež *Holky se perou jinak* a sbírce *humorných fejetonů Klukoviny a tátoviny, se N. představil jako autor obratné fabulace a ironického intelektuálního nahledu, který je schopen pohybovat se v nejrůznějších polohách humoru: od láskyplné komiky rodinných vztahů až po groteskní, sarkastickou hyperbolizaci lidské extravagance a bizarnosti.*“⁶⁸

Proto osobitý a často velmi nekompromisní humor může být právě to, co Neffa především odlišuje od mnoha jiných autorů české i světové SF.

Posledním významným prvkem děl Ondřeje Neffa, který je na úkor akčnosti na vzestupu, je myšlenkové poselství, které autor snaží vkládat se do svých povídek a románů. Postupem času, jak Neff ubírá na akčnosti, se o to více snaží sdělovat své myšlenky, své ironické glosy, dnešní společnosti. A důlem to rozhodně prospívá a přidává na kvalitě. Ve spojení s výše zmíněným humorem pak jde o největší zbraň próz Ondřeje Neffa. *Rock mého života* je toho zářným důkazem.

6. Závěr

V této práci jsem se pokusil analyzovat nejdůležitější prvky Arkadského cyklu a výsledné informace konfrontovat s literárním vývojem Ondřeje Neffa.

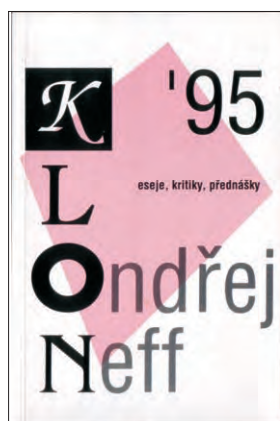
Arkadský cyklus dokazuje, že Ondřej Neff prošel během své literární dráhy zřetelným vývojem především v oblasti práce s postavami, propracovaností a celkové kompozice románů, větší myšlenkovostí a řemeslného zpracování témat. Jeho romány mají vzrůstající kvalitu. Jeho povídky nikoliv, u nich si autor udržuje jistý standart, který nastavil už sbírkou *Zepelín na Měsíci*.

Dalším úkolem práce bylo nastínění základní významové polohy Arkadského cyklu a základní charakteristiky literárního projevu Ondřeje Neffa. Ukázalo se, že u autora lze mluvit o třech rovinách, které ho charakterizují. Těmi jsou akce, filosofie a humor. Tyto tři oblasti autor vkládá do svých děl zpravidla odděleně (vznikají tedy díla zaměřená spíše jedním směrem). Prózy, kde se naopak autorovi podařilo skloubit všechny tři roviny svého literárního projevu, potom lze považovat za vrcholná díla jeho tvorby.

U samotného Arkadského cyklu jsem určil dvě základní oblasti, které tvoří hlavní náplň všech jednotlivých próz cyklu. První z nich zahrnuje vybroušenou a nekompromisní ironii a jednoduše podanou, ale přesto velmi zajímavou filosofii. Tu autor zdařile doplňuje humorem, který tak podtrhuje častou absurdnost celé situace či popisu. Druhou oblastí je akce. Tedy poloha, ve které je autor velice silný už od začátku své tvorby, a kterou však v posledních dílech cyklu mírně omezil v zájmu zdařilejších popisů a propracovanosti příběhů.

Celý Arkadský cyklus je i přes kolísavou kvalitu počátečních děl unikátním počinem na poli české SF. Žádný jiný český autor se totiž o takto propracovaný cyklus historie budoucnosti ještě nepokusil. Neff je tak v českém prostředí velmi tradiční a přece velmi individuální osobností, která od začátku své tvorby prošla důležitým vývojem. A právě proto nezbyvá nic jiného, než se těšit na Neffova další díla.

Dokončení příště

68 JANOUŠEK, Pavel. *Slovník českých spisovatelů od roku 1945: Díl 2. M–Ž*. Praha: Brána 1998. . s. 98.